

Riksdagens protokoll

2010/11:95

Tisdagen den 3 maj

Kl. 13.00 – 16.07

Protokoll
2010/11:95

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 26 och 27 april.

2 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Sven-Erik Österberg* (S) avsat sig uppdragen som ledamot i valberedningen, riksdagsstyrelsen och Utrikesnämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till valberedningen, riksdagsstyrelsen och Utrikesnämnden

Förste vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Carina Moberg* som ledamot i valberedningen, riksdagsstyrelsen och Utrikesnämnden.

Förste vice talmannen förklarade vald till

ledamot i valberedningen
Carina Moberg (S)

ledamot i riksdagsstyrelsen
Carina Moberg (S)

ledamot i Utrikesnämnden
Carina Moberg (S)

4 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 5 maj kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utbildningsminister Jan Björklund (FP), statsrådet Maria Larsson (KD), statsrådet Ewa Björling (M), statsrådet Peter Norman (M) och statsrådet Erik Ullenhag (FP).

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:324

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:324 Etablering av nyanlända av Shadiye Heydari (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 20 maj.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 2 maj 2011

Arbetsmarknadsdepartementet

Erik Ullenhag (FP)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2010/11:332

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:332 Försäkringskassans lokala närvaro av Gunvor G Ericson (MP)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 maj.

Skälet till dröjsmålet är att frågan kräver ytterligare utredning.

Stockholm den 2 maj 2011

Socialdepartementet

Ulf Kristersson (M)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2010/11:333

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:333 Agerande i EU för att riva upp datalagringsdirektivet av Maria Ferm (MP)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 maj 2011.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och tidigare inbokat engagemang.
Stockholm den 28 april 2011
Justitiedepartementet
Beatrice Ask (M)
Enligt uppdrag
Nils Öberg
Expeditionschef

Prot. 2010/11:95
3 maj

6 § Svar på interpellation 2010/11:304 om världens bästa mat

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Åsa Romson har frågat mig vad jag avser att göra med anledning av Konkurrensverkets agerande när det gäller frågan om miljöhänsyn vid offentlig upphandling, om jag kommer att vidta åtgärder för att de konsumenter som är hänvisade till den offentliga måltiden ska kunna få en mat av hög kvalitet, inkluderat god djurhälsa, och om jag kommer att vidta åtgärder för att Konkurrensverket ska bidra till förbättrade möjligheter för svenska kommuner och andra upphandlande enheter att ställa miljöhänsyn i sina upphandlingar.

Jag vill inledningsvis understryka att regeringen anser att maten är en viktig del av välfärden och att det därför är av yttersta vikt att maten vi äter håller hög klass. Det gläder mig att även Miljöpartiet håller med om detta.

När det gäller offentliga inköp av mat är en väl fungerande offentlig upphandling av mycket stor betydelse för att vi ska få mat med så hög kvalitet som möjligt. Det är, liksom Åsa Romson påpekat, viktigt att våra upphandlare är aktiva, väl informerade och medvetna för att vi ska kunna garantera en bra och hållbar mat med hög kvalitet i de offentliga verksamheterna. Genom att använda de regelverk som finns avseende offentlig upphandling och utnyttja dessa på ett bra sätt hjälper vi alla till att skapa en väl fungerande marknad där leverantörer konkurrerar om att få leverera bästa möjliga mat.

Gällande Konkurrensverket, som är tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen, vill jag klarlägga följande. Verket har inom ramen för sitt tillsynsuppdrag i uppgift att tillämpa och tolka det regelverk och den praxis som finns på området. Myndigheten har även i uppgift att informera om rättsläget och tillämpningen av upphandlingsregelverket. Vidare ska verket lägga särskild vikt vid åtgärder för att underlätta för små- och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. Mot bakgrund av detta har verket tagit fram information på sin hemsida om krav på djurskydd vid offentlig upphandling utifrån ett antal domstolsavgöranden på området. Beträffande möjligheten att ställa krav på djurskydd i samband med upphandlingar finns det inga principiella hinder mot det. Dessa krav måste dock uppfylla upphandlingsreglernas krav på objektivitet, icke-diskriminering och likabehandling.

När det gäller andra frågor än att värna om effektiviteten i själva upphandlingen och att säkerställa att regelverket efterlevs, såsom utformningen av miljökrav, djurskyddskrav och andra tänkbara politiskt motiverade krav i samband med den offentliga upphandlingen, finns det andra organisationer med olika inriktningar och uppdrag. Ett exempel är Miljö-

styrningsrådet som är regeringens expertorgan inom miljöanpassad och annan hållbar upphandling. De ger stöd till den offentliga sektorn, organisationer och företag genom Miljöstyrningsrådets kriterier för hållbar upphandling, miljöledning, EMAS, och miljörelaterad produktinformation, EPD.

Jag vill påminna om att upphandlingsreglerna bygger på EU:s direktiv om offentlig upphandling, vars grundläggande syfte är att bidra till att förverkliga den inre marknaden genom att motverka hinder mot den fria rörligheten för varor och tjänster. Genom att skapa förutsättningar för små och medelstora företags deltagande i den offentliga upphandlingen bidrar vi till att öka konkurrensen bland företagen om att få leverera mat av högsta klass.

Anf. 2 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack, Maud Olofsson, för svaret!

Jag frågade näringsministern om vilka åtgärder hon anser behövs så att de konsumenter som är hänvisade till den offentliga måltiden kan få mat av hög kvalitet, inkluderat en god djurhälsa. Frågan ställdes med anledning av att Konkurrensverket deklarerat att svenska kommuner inte ska ställa djurskyddskrav i sina upphandlingar som går längre än den lägsta nivå som finns inom EU. Det blev inte mycket till svar på just den frågan. Maud Olofsson verkar i stället nöjd med rådande situation.

Fru talman! När jag själv arbetade som kommunpolitiker och hade upphandlingsansvar, när jag som politiker nu besöker skolor och diskuterar matkvalitet med ansvariga, och när jag läser om kommunala dagis och äldreboende som vill ge bra mat i sina verksamheter, såg och hörde jag tidigare och ser och hör jag nu en rädsla för vilka krav de kan ställa i sina upphandlingar. De möter svårigheter att upphandla den mat de vill ha och problem med att myndighetsjurister som vill ta det säkra före det osäkra inte underlättar för den upphandlare som vill försäkra sig om bra mat, inklusive att köttet ska komma från djur som inte har plågats i onödan.

Varför Maud Olofsson och Centerpartiet är så nöjda har jag svårt att se, såvida de inte delar Konkurrensverkets syn om att alla krav om god djurhälsa i offentliga upphandlingar som går längre än EU:s minimikrav per definition är protektionistiska. Jag hörde ändå på näringsministerns svar att så inte är fallet. I Konkurrensverkets information om rättspraxis och hur de tolkar rättsreglerna ligger implicit en tolkning av att den typen av krav är protektionistiska och därför svåra att ställa – och ska inte ställas, som Konkurrensverket självt har sagt, om de går utöver miniminivån i EU-regelverket.

Vi i Sverige ställer en del högre krav i vår djurskyddslagstiftning, och det är motiverat med hjälp av beprövade metoder för god djurhälsa. Det är inte av protektionistiska skäl som den svenska djurhälsolagstiftningen går längre utan för att värna om hälsan hos våra djur och slaktetiken. Konkurrensverket bidrar snarare till en motsatt syn på att främja marknader för de producenter som tillverkar den bättre maten, som också våra offentliga verksamheter vill ha.

Jag konstaterar att Maud Olofsson är nöjd med hur situationen ser ut, men det är inte Miljöpartiet.

Anf. 3 MARIANNE ÅHMAN (FP):

Fru talman! Alliansregeringen har klargjort att satsningar ska göras för att skapa det nya matlandet Sverige. Inför år 2011 ökades anslaget med 66 miljoner kronor, och inför 2012–2014 ökas anslaget med 63,5 miljoner. Det här är en del av satsningen att skapa en alltmer konkurrenskraftig livsmedelssektor. Det framgår vidare att anslaget ska användas för kommunikationsinsatser och för satsningar på mat inom offentliga sektorn.

Folkpartiet anser att det är viktigt att den goda maten kommer alla till del. En stor marknad för livsmedel är den offentliga sektorn för våra barn, ungdomar och äldre. Alliansregeringen har visat att vi vill att kommun- och landstingspolitiker runt om i vårt land kan ge möjligheter till offentliga sektorn att upphandla även svensk mat konkurrensneutralt, men lagen om offentlig upphandling sätter vissa hinder.

EU-direktivet med principen om icke-diskriminering säger ju att vid utformning av förfrågningsunderlag får inte krav införas som enbart svenska företag känner till eller kan utföra. Den upphandlande myndigheten får till exempel inte heller ge ett lokalt företag företräde med anledning av dess geografiska läge.

Det här är exempel på hinder. Nu gäller det att vi kommunicerar ut de goda exempel som finns ute i landet på att man kan ställa krav på djurskydd i samband med upphandlingar om man uppfyller de objektivitets-, icke-diskriminerings- och likabehandlingskrav som statsrådet nyss nämnde.

Inom detta område måste både tjänstemän och lokala politiker få mycket mer kunskap och information för att vi ska nå vårt mål med det goda matlandet.

Vi har många små och medelstora jordbruksföretag inom livsmedelsproduktionen i våra skogslän, inte minst i mitt hemlän Värmland. Det är inte lätt för dem att hålla kostnaderna på samma nivå som större jordbruk då samma djurskyddskrav och miljökrav naturligtvis gäller för små som stora producenter. Deras produktion ger inte spår på världsmarknaden, men de bidrar i stort till att skapa länets kollektiva nyttigheter. De skapar ett öppet odlingslandskap och fritids- och rekreationsområden. Och det är våra livsmedelsproducenter inom jordbruket som ofta genom generationer har förvalt, brukat och skött sin mark och skog och därigenom skapat grunden för ett rikt växt- och djurliv.

Dessa företagare behöver kunna konkurrera på en mer jämlik nivå för att kunna få en lön att leva på. Alliansregeringen har slagit fast att Sverige ska bli det nya matlandet. Utökade ekonomiska medel är avsatta för detta i anslaget för areella näringar, landsbygd och livsmedel, som jag nyss nämnde. Men nu gäller det att vi kommunicerar och informerar om att förutsättningarna finns för svensk mat med hög kvalitet inom offentlig sektor. Folkpartiet ser fram emot ett fortsatt gott samarbete i denna fråga mellan näringsministern och landsbygdsministern för att vi ska nå det här målet.

Anf. 4 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Låt mig först säga att jag tycker att det är enormt viktigt att vi har god kvalitet på mat i våra offentliga sammanhang – skolor, vårdinrättningar, äldreboenden och allt möjligt. Jag tycker att det är all-

deles självklart att vi ska ha god kvalitet på maten. Det finns ju en förklaring till att regeringen har satsat på Matlandet Sverige. Det har vi gjort för att vi vill att ännu fler producenter ska producera mat av hög kvalitet.

Det råder heller inget tvivel om att Centerpartiet har varit mycket aktivt med att jobba med jordbrukspolitiken men också med andra politikområden för att åstadkomma detta.

Sedan har vi ett upphandlingsreglemente som är svårt att hantera lokalt. Jag har identifierat det för länge sedan och också gett uppdrag till Konkurrensverket att utbilda dem som gör offentlig upphandling lokalt för att de bättre ska kunna förstå hur det här reglementet ser ut.

Jag har inte hört att någon vill ändra upphandlingsreglerna på Europainivå. Syftet med detta är ju att skapa likvärdig konkurrens. Och det kan man göra samtidigt som man ställer hårda krav på miljö- och djurskydd, men man måste göra det på rätt sätt. Det går till exempel inte att hänvisa till att man ska följa svenska regler, för det uppfattas som diskriminering av andra länders regler. Det får man inte göra. Däremot får man ställa höga djurskyddskrav. Man får ställa krav på kvalitet och så vidare. Men – och det är där skon klämmer, tror jag – det handlar om kunskapen om *hur* vi gör detta. Det är det som Konkurrensverket också beskriver, att det är en svårighet, med tanke på de domar som har kommit.

Konkurrensverket är ansvarig för sin egen information, men om jag tittar på vad som har hänt ser jag att Miljöstyrmingsrådet måste vara ännu mer aktivt för att förmedla den kunskapen och utarbeta riktlinjer så att man får den hjälpen. Det är också det som de har i uppdrag. Och jag tycker att det är viktigt att vi utvecklar den kunskapen, som gör att vi kan stödja lokala politiker.

Om jag för ett ögonblick får bli partiledare för Centerpartiet kan jag säga att vi internt i vårt parti har gått igenom det här och utbildat politiker på lokal nivå. Det är bra om fler politiska partier kan göra detsamma för det vill verkligen till att vi gör rätt upphandlingsunderlag så att vi kan ställa rätt krav. Men det handlar också om, som det nu visar sig, krav på dokumentation. Det är nämligen också en del i detta. Ska vi ställa de här kraven måste det också finnas ordentlig dokumentation att falla tillbaka på.

I grunden tror jag inte att det finns någon oenighet kring detta. Jag tror att vi alla önskar att man ska ha bättre kvalitet på maten, för det är verkligen dåligt på sina håll, och det här är en folkhälsofråga av stora mått.

Det vi ska göra är att med hjälp av upphandlingsreglementet ge kunskap lokalt. Där har vi också riggat en organisation så att man kan ge den kunskapen. Syftet med det är att underlätta för dem som ska göra det här, så att de gör på rätt sätt, men också att åstadkomma bättre mat i våra offentliga miljöer.

Anf. 5 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Förra veckan kom det en dom i ett mycket uppmärksammat fall kring Sigtuna kommun som har ställt ett flertal krav, bland annat på god djurhälsa. Man har ställt krav på att antibiotikaanvändningen ska vara efter veterinärers inrådan och inte i något slags förebyggande

syfte, att det ska vara max åtta timmar transport före slakt och att djuren ska få bedövning före avblodning.

Alla de här tre exemplen är exempel som det finns gott stöd för både i svensk och faktiskt också i europeisk djurskyddslagstiftning numera. Trots det valde domstolen att lyssna mer på Konkurrensverkets ganska fyrkantiga regeltolkningar än på Miljöstyrelsens rådets inlagor, vilka hade stött Sigtuna kommun i det här fallet.

Det är naturligtvis bara ett fall i mängden. Det finns en ganska splitt-rad rättspraxis i Sverige när det gäller krav, särskilt inom djurskyddsom-rådet. Men det finns också en spridd uppfattning om att Konkurrensver-kets tolkningar tillhör de mer konservativa och de mer rigida. Det är de som betonar svårigheter och problem. Och det ligger också till grund för att verket har varit ute och sagt att det är bättre att driva ökat djurskydds-krav i EU-harmoniseringen än att göra det via upphandlingen. Det är lätt att säga till kommunala politiker som inte känner att de har så många ingångar i Bryssel för att driva på. Dessutom finns det ett antal länder som inte driver på lika mycket som Sverige i de frågorna.

Fru talman! Det här är ett område som jag tror att näringsministern borde ägna lite mer energi åt inom sitt eget hägn. Det är jättebra att man som partiledare utbildar partikolleger inom Centerpartiet. Så gör även Miljöpartiet. Jag tror att det är många partier som på sina kommunala riksting och annat diskuterar upphandlingsfrågor mycket och försöker lära av goda exempel som man har.

Men i dag stöter man pannan blodig i rättsväsendets domstolar och får inte en tydlig rättspraxis åt det håll som ministern pekar på. Man vill att det ska gå att ställa rimliga krav som vi anser är objektiva, som följer icke-diskriminering och som inte hänvisar direkt till svenska regler. I Sigtuna har man sagt: Vi tycker att det är skäligt att djuren, som köttet vi äter kommer ifrån, ska ha behandlats på ett sjyst sätt.

Då har vi i dag en situation där Konkurrensverket faktiskt är en aktör som påverkar den rättspraxis som sätts, och jag tycker inte mig se att man har uppfattat ett tydligt uppdrag att informera så att kommuner på ett lättare sätt kan ställa de här kraven utan snarare tvärtom. De vänder sig till Miljöstyrelsen, följer deras exempel och får Konkurrensver-kets utlåtanden emot sig, bland annat i domstolarna.

Jag tycker att näringsministern borde titta mer på det här om man ska vara effektiv och tydlig och komma framåt när det gäller det som vi egentligen båda vill. Det handlar alltså om att vi ska kunna ha lokalt upphandlad mat som kommer från acceptabla förhållanden, om vi tittar på djurhälsa, som är bra ur folkhälsosynpunkt och som faktiskt också uppmuntrar små och medelstora jordbruksproducenter i vårt land, precis som man naturligtvis kan göra det i andra länder.

Jag tycker inte att den situation vi nu har i den offentliga upphand-lingen pekar på att det händer någonting annat än att kommuner som visar ambitioner, som säger att de vill ha god mat i sina verksamheter, faktiskt inte får det stöd från myndigheter som de borde ha eller har det regelverk som gör att de kan leverera den goda maten.

Jag tror i första hand att kockarna i förskolorna vill vara kockar och laga mat, inte att de vill stänga pannan blodig mot byråkrater och dessu-tom få svenska myndighetsjurister emot sig.

Anf. 6 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Jag håller med. Kockarna ska laga god mat. Där man har utvecklat det här bra ser vi också att det är god mat som äts av barn på skolorna och av äldre inom äldreomsorgen och så vidare, men det också kostnadseffektivt. Det är den här kombinationen, tycker jag, som talar för att vi måste bli ännu duktigare på att göra de här upphandlingsunderlagen.

Regeringen är mycket aktiv på detta område. Jag tror inte att det råder någon tvekan om vad vare sig landsbygdsministern eller näringsministern tycker i de här frågorna. Det är självklart så att vi ska kunna ställa krav på kvalitet när vi upphandlar mat för så stora summor.

Ett problem för många småföretag, och det gäller generellt för upphandling, är att man gör så stora upphandlingsunderlag så att det är väldigt svårt för små företag att vara med. Det är ett annat område som jag har bett Konkurrensverket jobba med. Också inom livsmedelssektorn är det många som inte har de kvantiteter som efterfrågas om man gör väldigt stora upphandlingar.

Det handlar också om att politikerna själva och de som jobbar med detta som tjänstemän tänker efter lite grann om hur man gör upphandlingen. Vi har en diskussion på EU-nivå om diskriminering. Vi kan möta motsvarande krav. Svenska företag säger: När vi kommer till andra länder och försöker att komma in på deras marknader ställer de krav som vi inte kan följa. Man upprättar regler som är anpassade för det egna landet.

Det finns en generell lagstiftning om upphandling. Det regeringen gör nu är att jobba med de myndigheter vi har för att utveckla praxis och bättre sätt att göra upphandlingen med dessa krav så att vi kommer att komma bättre fram. Från min horisont måste vi ha rätt att ställa krav på kvaliteten på maten.

Tittar vi hur mycket som slängs i våra skolor, inom sjuk- och hälsovården och äldreomsorgen är en del av problemet kvaliteten. Därför är det rimligt att vi är aktiva på området för att skapa goda förutsättningar för bra mat i våra offentliga miljöer.

Anf. 7 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Det är intressant att höra att Maud Olofsson är så pass engagerad i de här frågorna som hon här försöker låta som. Däremot har jag inte i svaret kunnat utläsa den stora aktiviteten som du talar om, i varje fall inte gentemot de myndigheterna, annat än att man underlättar för små och medelstora producenter generellt.

Tittar man specifikt på krav när det gäller djurhälsa, som är ett krav som många offentliga verksamheter i dag vill ställa, ser man stora problem inte minst på rättspraxisområdet. Myndigheterna bidrar också till det. Näringsministern borde titta lite mer på det. Både Sveriges Kommuner och Landsting och Miljöstylningsrådet har varit inne och gett underlag till Sigtuna kommun för sina krav på det här området. Det har blivit överklagat generellt av Cervera, ett av företagen som helt enkelt inte vill se de kraven komma in i upphandlingarna på någon mer generell nivå.

När detta sker trots att argumentationen inte är protektionistisk utan går ut på att ha rimliga krav på djurhälsa som bedövning före avblodning, åtta timmars transport och att inte ha en överdriven antibiotikaanvänd-

ning har vi ett problem. Utländska rättsutlåtanden visar att det problemet inte handlar om EU-regelverket utan om den tolkning man gör i Sverige som Konkurrensverket bidrar till att göra.

Jag skulle vilja uppmana näringsministern att göra sin hemläxa och titta på de styrmedel hon förfogar över i regeringen.

Prot. 2010/11:95
3 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 8 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Det är en väldigt viktig fråga. Det finns ett stort engagemang, och det är jag glad över. Ibland kan man känna sig ganska ensam i att slåss för att få en jordbrukspolitik i Sverige där vi får fram goda livsmedel till våra konsumenter och att det offentliga också kan bidra till detta. Jag är därför glad för att det är fler partier som engagerar sig i den frågan. Det är verkligen nödvändigt.

Det är bara om vi kan ha en svensk jordbruksproduktion som vi också kan ställa höga krav och också få ut de goda produkter som svenskt jordbruk i dag producerar. Men regeringen agerar inte bara nationellt. Vi tycker också att det är viktigt att vi på EU-nivå driver dessa frågor. Under vårt ordförandeskap var Eskil Erlandsson enormt aktiv i att driva fram frågor som förbättrar djurskydd, påverkar transporter och miljökraven.

Vi tycker att EU kan titta på Sverige när det handlar om mycket av den lagstiftning om djuromsorg och annat som vi har. Det är en konkurrensfråga för svenskt jordbruk om vi ställer väldigt höga krav som medför ökade kostnader som konsumenter ibland inte är beredda att betala för medan andra har lägre krav och lägre kostnader. Det är en tuff situation för svenskt jordbruk. Titta på grisproduktionen i Sverige i dag, till exempel. Det är viktigt att vi har ett europeiskt perspektiv när vi tittar på den produktion vi har.

Det är för att vi är väldigt engagerade i den här frågan som vi är aktiva gentemot Konkurrensverket och Miljöstyrningsrådet, inom Landsbygdsdepartementet och så vidare. Vi tycker att det är viktigt. Det är också därför som jag menar att våra politiska partier måste ta ett ansvar med att utbilda dem som jobbar med upphandling i vilka regler som ska gälla, vilka krav man ska ställa och vilken dokumentation som ska finnas.

Det finns anledning att fortsätta att vara aktiv på det området. Jag kan försäkra er om att är det någonting som Centerpartiet tänker göra i den här regeringen är det att se till att vi får god mat i våra offentliga miljöer och se till att det också är höga miljökrav och god djuromsorg.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2010/11:305 om elcertifikat till vattenkraft utan moderna miljötillstånd

Anf. 9 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Åsa Romson har frågat mig om jag avser att se över reglerna för elcertifikat för att säkerställa att inte stöd ges till vattenkraft som saknar tillstånd med miljökrav enligt miljöbalken. Åsa Romson har

även frågat mig om hur jag avser att agera för att vattenkraften som viktig elproducent i Sverige tar sitt miljöansvar.

Först av allt vill jag säga att vattenkraft är en mycket värdefull tillgång för produktion av förnybar el och spelar en central roll i Sveriges elförsörjning och för att nå EU-målet om förnybar energi till år 2020. Den har dessutom viktiga egenskaper då den, till skillnad från annan elproduktion, i högre grad är både lagrings- och reglerbar. Detta är mycket viktiga egenskaper, inte minst då en allt större mängd el i framtiden bedöms komma från vindkraft. Det är därför viktigt att främja en god produktionskapacitet i vattenkraftverken.

Elcertifikatssystemet är ett marknadsbaserat stödsystem som syftar till att öka den förnybara elproduktionen med 25 terawattimmar till 2020 jämfört med 2002 års nivå. Systemet är teknikneutralt och syftar till att den billigaste förnybara elproduktionen ska byggas ut först. Energimyndigheten är ansvarig tillsynsmyndighet för elcertifikatssystemet och godkänner efter ansökan anläggningar för tilldelning av elcertifikat.

Energimyndigheten ansvarar dock inte för att pröva vilka miljötillstånd som behövs för anläggningar för förnybar elproduktion. Det är Miljödomstolen som är ansvarig för att pröva ansökningar om tillstånd för vattenverksamhet, till exempel anläggande av vattenkraftverk. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenverksamheter, vilket bland annat omfattar miljöbestämmelser för vattenkraftverk. Det innebär att länsstyrelserna ska se till att den som har fått tillstånd följer vattendomar och andra beslut.

Jag förutsätter också att vattenkraftsföretagen tar sitt ansvar för att bedriva ett aktivt miljöarbete för att minska vattenkraftens lokala miljöpåverkan i enlighet med de lagar och regler som är beslutade. När det gäller äldre vattenkraftverk pågår även en översyn inom Regeringskansliet om behovet av omprövning av vattendomar för att tillgodose dagens miljö kvalitetsmål för sjöar och vattendrag. Inom ramen för denna översyn inhämtas synpunkter från vattenkraftsbranschen, miljöorganisationer och berörda myndigheter som grund för en analys av behovet av eventuella åtgärder.

Anf. 10 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack för svaret, Maud Olofsson! Jag har ställt två frågor till energi- och näringsministern. Den ena frågan är om hon avser att se över reglerna för elcertifikat för att säkerställa att inte stöd ges till vattenkraft som saknar tillstånd med miljökrav enligt miljöbalken. Jag uppfattade svaret som nej. Den andra frågan är hur hon avser att agera för att vattenkraften, som är en viktig elproducent i Sverige, ska ta ett större miljöansvar. Jag tolkar även det svaret som att hon inte avser att agera åt det hållet.

Jag vill betona att det marina livet i våra sjöar och vattendrag i dag orsakas stora skador av vattenkraften. Vandrande fisk som lax och ål är beroende av fiskvägar förbi dammar och turbiner. Alla marina växter och djur påverkas av att det i ena sekunden är höga vattenflöden och att det i nästa sekund kan vara en nästan torr fåra.

När avtappningen till dammen stängs till finns det inget vatten för de marina arterna att leva i. Vi får livlösa vattenöknar som breder ut sig. Modern kunskap om ekosystemen i de marina systemen har visat på att problemen kan avhjälpas genom teknik och anpassning av dammar och kraftverk så att fisk kan vandra och arter som till exempel flodpärlmusslan kan sprida sig.

Problemet vi har i dag, fru talman, är att moderna miljökrav sällan ställs på kraftproduktionen i våra älvar och vattendrag. Jag skulle vilja betona att problemet inte är nytt. Det är till och med så att riksdagen vid ett flertal tillfällen har påtalat för regeringen att det finns problem här och att man bör se över det. Det har under väldigt lång tid pratats om den översyn av behovet av omprövning av vattendomar som närings- och energiministern också tog upp, men utan att någonting händer.

Man kan ha olika syn. I min fråga implicerade jag att elcertifikaten nu är den enskilt största drivkraften för att sätta i gång många så kallade småskaliga vattenkraftverk, som ofta bygger på gamla eller historiska dammar som har oklara tillstånd och i vissa fall inga tillstånd. I det här systemet borde det rimligen vara så att den statsapparat som ger tillstånden till elcertifikat försäkras sig om att tillstånd inte ges till en olaglig eller tillståndslös verksamhet.

Detta har inte varit främmande på andra områden i vårt samhälle. Ta kommunerna, som när de ger alkoholtillstånd tittar på att skatten är betalad och att diskriminering av gästerna inte sker. Det är naturligtvis lagområden där det finns helt andra möjligheter till tillsyn, inte minst från Skatteverket och polisen. Jag skulle på samma sätt tycka att det var oerhört stötande om vi till exempel för fisket gav bränslesubventioner till båtar som har olagliga redskap eller överskrider sina kvoter.

Jag vet inte om närings- och energiministern tycker att det skulle vara väldigt konstigt om vi på de områdena har ett system med en kontroll som säkerställer att vi inte ger miljöfarliga subventioner, som elcertifikaten annars blir, i ett läge där man bygger upp en vattenkraftsproduktion som bygger på fullständigt orealistiska miljöbedömningar, eller ogenomförda miljöbedömningar, i de små och medelstora vattendragen.

Fru talman! Jag är inte nöjd med svaret eftersom ministern är så pass negativ till att agera på det här området. Jag undrar om ministern över huvud taget ser miljöproblemen inom vattenkraftssektorn som problem för den miljövänliga energiproduktion som vattenkraften ändå står för.

Anf. 11 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Det är intressant att jag får frågan om elcertifikatssystemet. Jag har ju tidigare haft diskussioner med språkröret Peter Eriksson där han har uttryckt stor tveksamhet till hela elcertifikatssystemet. Jag är rätt osäker på vad Miljöpartiet egentligen tycker om elcertifikaten. Den här frågan antyder också att det finns en stor tveksamhet.

Då är min enkla fråga: Om man nu säger sig vara miljövän och vill ställa om till ett hållbart energisystem men inte gillar elcertifikatssystemet, vad ska man då använda?

Det här har varit en av de mest effektiva åtgärderna för att påskynda utbyggnaden av till exempel vindkraft och kraftvärme. Jag kommer att fortsätta att hävda att elcertifikatssystemet är det mest kostnadseffektiva

sättet att ställa om vårt energisystem. Jag är mycket överraskad över att ni i Miljöpartiet är så tveksamma i det sammanhanget.

Elcertifikatssystemet är precis detta: Det är ett certifikatssystem. Vi har en separat lagstiftning för miljötillstånd, vad som ska gälla och så vidare, och det gäller för alla verksamheter. Det är otroligt viktigt att de organ som är mest kompetenta att granska miljötillstånd och hur man följer regelverket också är de som har ansvaret. Länsstyrelserna har det övergripande kontrollansvaret och ska också sköta detta. Elcertifikatssystemet syftar till att ställa om och få fram den förnybara energin.

Det är också viktigt att säga att vi kommer att behöva vattenkraft framöver, och i dag finns det otroligt mycket kunskap om hur man bygger ut vattenkraften på ett mer miljövänligt sätt. Det är väldigt viktigt om vi framöver ska kunna bygga ut vindkraften och se till att den blir en tydlig del i vårt energisystem att vi också måste ha balanskraft, som vattenkraften är. Därför är effektiviseringen av de vattenkraftverk som vi har oerhört viktig, för annars finns inte möjligheten att bygga ut vindkraften i en utsträckning som åtminstone jag och regeringen vill ska ske.

Det här är lite besvärande för Miljöpartiet. Å ena sidan står ni där och säger att vi ska ställa om, att vi ska ha miljövänlig energi, men varje gång jag diskuterar någonting som leder åt det hållet kommer ni och säger: Ja, men inte just här, inte just elcertifikat, inte just vindkraft här eller inte vattenkraft här. Man kan inte ha höga ambitioner när det gäller miljöomställning och minskade klimatutsläpp och sedan vara emot allting som blir en konsekvens av det.

Det är där jag tycker att Miljöpartiet verkligen går fel. Ni är modiga när det gäller att prata om ambitioner, nivåer och allt möjligt, men när det kommer till kritan – och det är då det är viktigt – och vi verkligen ska göra det här är ni inte beredda att ta fajten. Det tycker jag är otroligt märkligt.

Anf. 12 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag ställde frågan som handlade om miljökonsekvenser av en av våra största energiformer i Sverige, det vill säga vattenkraften. Jag förstår att närings- och energiministern tycker att det är en jobbig fråga att diskutera, för hon vet att vattenkraften genom historien och också nu påverkar biologisk mångfald och naturmiljöer i Sverige till väldigt stor del. Men hon väljer att föra diskussionen om energi i mycket mer generella termer därför att man inte vill gå in i det regelverket.

Jag trodde faktiskt att energiministern var medveten om den uppenbara brist som finns när det gäller miljötillsynen av vattenkraften.

Kammarkollegiet, som är en av de statliga myndigheter som har till uppgift att säkerställa det allmänna intresset för till exempel naturvård inom den här sektorn, famlar ju, och deras miljöenhet säger tydligt att man inte har några regler att gå på här. Man får avslag på avslag på de invändningar man har i domstolarna, som enbart går på tidigare regler.

Vi har en handfallen regering som inte ens lyder riksdagens tillkännagivande om att man måste se över hur man ska göra ett omprövnings-system.

Jag skulle, fru talman, vilja vara väldigt tydlig med att Miljöpartiet tycker att vi ska ha mycket förnybar energi i Sverige och att vi ska utveckla den. Men vi är inte beredda att bygga ut den med tekniker som

inte samtidigt kan värna om de miljöintressen som finns i dess omgivning. Det är lika säkert på vindkraftsområdet, där vi naturligtvis aldrig kommer att få en ökad acceptans för mycket mer vindkraft – vilket vi behöver och vilket jag trodde att vi var överens om – om vi inte säkerställer att den vindkraftsutbyggnaden görs på ett miljöbra sätt och att man där ställer de moderna kraven. Det är det man gör i de regelverken. Sedan har det kommit en tokig regel om kommunveton som man slängde in i sista stund som har gett bekymmer. Men där behöver vi det vanliga regelverket om de bedömningar som man gör.

Det skulle vara samma sak med vattenkraftsutbyggnaden, men nu sätter ni i gång en helt ny del i vattenkraftsutbyggnaden med den småskaliga vattenkraftsutvecklingen med hjälp av elcertifikaten utan att titta på den miljölagstiftning som finns runt omkring och säkerställa att man använder den moderna miljövänliga tekniken för att utvinna sådan vattenkraft.

Här öppnar man dammportarna för en produktion av ett antal megawattimmar förnybar energi utan att säkerställa att den är miljövänlig när det gäller andra miljökrav, som biologisk mångfald. Jag tror att det kommer att bli ett bakslag. Den typen av kortsiktig energiproduktion av förnybar energi vill inte Miljöpartiet medverka till. Vi tycker att man ska använda de förnuftiga styrmedel som man har. Har man elcertifikat i det här systemet som regeringen har valt att använda – vi har föreslagit ett garantiprissystem på flera av de förnybara energikällorna – kan man ju inte pumpa in pengar i verksamheter som kanske har helt otillräckliga miljötillstånd.

Det vore på samma sätt med fisket om vi pumpade in subventioner i fiskebåtar som bryter mot kvoterna eller om kommunerna gav alkoholtillstånd till krögare som inte betalar skatt. Självklart finns det andra myndigheter som tittar på det, men från medborgarnas perspektiv blir det ett väldigt konstigt sätt att hantera systemet.

Uppenbarligen tycker närings- och energiministern att vattenkraftens miljöproblem inte är betydande och att man inte behöver göra en översyn av regelverket när det gäller påverkan på det marina systemet, trots att forskare, Kammarkollegiet och andra aktörer är eniga om detta. Jag tycker att det är väldigt märkligt. Jag tror inte att det är bra för den utbyggnad av förnybar energi som vi behöver i Sverige med den kortsiktiga synen.

Anf. 13 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Så kom det då: Kandiderande språkröret Åsa Romson vill inte heller ha elcertifikat. Jag tycker att det är väldigt bra att Åsa Romson gör den deklARATIONEN, för det är viktigt.

Elcertifikatssystemet är det mest kostnadseffektiva system vi har för att få fram förnybar energi. Vi vet att vi kommer att få de terawattimmar som vi bestämmer. Det är det mest pådrivande, mest tydliga och bäst marknadsbaserade system vi har för att verkligen uppnå målen.

Då säger Åsa Romson: Nej, vi ska ha feed in-system. Titta vad som händer med feed in-systemen runt om i Europa! Vad gör regeringarna när man får ekonomiska problem? Jo, man drar ned anslagen. Det är precis det som händer.

Vilken signal skickar man då till dem som ska investera i vindkraft och annan förnybar energi? Jo, att det är en osäkerhet. Vi vet inget, ena året kanske vi betalar det, nästa år betalar vi någonting annat. Det är en otrolig osäkerhet som Miljöpartiet vill skapa på det här området, och samtidigt säger de: Vi ska ha mer förnybar energi.

När vi bygger förnybar energi ska vi självklart ha starka miljökrav. Det är väl ingen som tycker någonting annat. Det är därför vi har en stark miljölagstiftning. Jag försöker bara förklara att elcertifikatssystemet är ett system, miljölagstiftningen, dess tillämpning och kontroll är ett annat system, precis som vi har på alla andra områden. Jag har ändå varit med från historisk tid när man byggde ut de stora älvarna och kan jämföra med vad som händer i dag. Man måste väl ändå erkänna att det är mycket större kunskap nu om hur man räddar den biologiska mångfalden, fisket och så vidare i våra vattendrag, och det tycker jag är helt rätt och riktigt. Jag tror att det för acceptansens skull är viktigt att ställa tydliga miljökrav. Det är därför som vi tycker att det lokala inflytandet över utbyggnad av vindkraft och annan förnybar energi är viktigt. Man måste anpassa det till de lokala miljöerna.

Den stora skiljelinjen mellan Miljöpartiet och regeringen är att Miljöpartiet hela tiden säger: Vi vill göra mer, vi är mer ambitiösa, vi vill minska klimatutsläppen mer.

Men när det kommer till kritan och ni ska leverera vågar ni inte. Då vågar ni inte – inte just här, inte just med det, inte just vindkraft, inte just vattenkraft. Det klart att det sker en miljöpåverkan när man sätter upp vindkraftverk, när man bygger ut vattenkraft och så vidare. Men man måste ta konsekvenserna om man vill minska klimatutsläppen.

Någon gång måste Miljöpartiet välja sida. Är klimatproblemen så stora globalt att ni är beredda att göra det? Är problemen så stora att ni är beredda att visa det mod som krävs för att ställa om till en hållbar energiförsörjning? Mitt svar på det är: Nej, det är ni inte, för när det kommer till kritan kryper ni undan. Ni har alltid något argument för att inte bygga just här, inte just med den tekniken eller just på det sättet.

Det är alldeles självklart att vi ska ha mer förnybar energi. Det ska ske enligt senaste teknik. Vi ska ställa hårda krav, och det är det regeringen gör.

Anf. 14 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Nej, regeringen ställer inte hårda krav på vattenkraften. Man ställer i dag inga krav alls på befintliga vattenkraftverk, utan man låter dem löpa enligt gällande gamla, ibland hundra år gamla, tillstånd. Det ges gladeligen elcertifikat till mycket små vattenkraftverk som byggs med gamla dammar där man säger att man av urminnes hävd har rätt att använda den dammen. Det är så regelsystemet ser ut, fru näringsminister.

Om vi tycker att förnybar energi är viktig, och det tror jag att både du och jag tycker, då tror jag inte att man gör den en tjänst genom att blunda för de miljökonsekvenser som den nya tekniken har och inte använda den moderna miljökunskap som man har. Det är helt sant att det finns massor med kunskap om hur vattenkraften påverkar det marina systemet, men vi använder den inte i Sverige i dag. Vi har en regering som är för feg gentemot de stora vattenkraftbolagen. Man säger, som du säger, att om vi börjar tulla på det får vi inte den förnybara energi vi vill ha. Men sett i ett

längre perspektiv och med tanke på hela vårt energisystem kommer att bygga på förnybar energi måste det gå ihop med andra miljökrav. Vi i Miljöpartiet är mycket väl medvetna om detta och mycket väl beredda på att skapa det energisystem som bygger på förnybar energi till hundra procent.

Vi tycker inte att det är rätt att man har dragit ned satsningarna på förnybar energi och på energieffektivisering med 1,2 miljarder de senaste sex åren, som ni gjort i era budgetar. Det går ständigt ned. Du säger att elcertifikat är ett kostnadseffektivt system. Sanningen är att man bara bygger den absoluta billigaste, den landbaserade, vindkraften. Till någonting annat räcker det aldrig. Vi får ingen utveckling på solceller i Sverige; där flyttar forskningen utomlands. Vi får inte den utveckling vi har sett i Tyskland till exempel där man nu har halverat kostnaderna för att installera solkraft.

Sanningen, energi- och näringsministern, är att er politik är att inte ta hand om vare sig miljön eller klimatet.

Anf. 15 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Det är precis tvärtom. Med de elcertifikatssystem vi har får vi bästa möjliga teknik för lägsta möjliga kostnad. Det tycker jag är viktigt sett ur skattebetalarnas synpunkt. Det är inte rimligt att vi som politiker sitter och väljer teknik, vi är inte bäst på det. Vi ska ha ett system där vi får förnybar energi, garanterat, till lägsta möjliga kostnad.

Titta på vad som händer i Tyskland, Spanien och flera andra länder. De drar ned på feed in-systemet. Hur mycket pengar är Miljöpartiet beredda att lägga på detta? I era budgetar finns inte en summa som motsvarar den efterfrågan som kommer att krävas för att ni ska kunna nå målen. Ni är inte ens i närheten av detta.

Sedan vill jag korrigera när det gäller anslagen till energieffektivisering och förnybar energi. De har ökat. Det är under den tid när ni stöttade Socialdemokraterna som anslagen till energieffektivisering drogs ned. Jag har följt hela den historien, men det är en sidofråga.

I grunden handlar det om att vi måste kunna ställa tydliga miljökrav. Vi har en miljölagstiftning som ska följas. Jag tycker att det är ett ganska häftigt angrepp på dem som exploaterar vattenkraft i dag att säga att de inte använder modern miljöteknik. Jag tycker att Åsa Romson ska göra lite studiebesök och träffa en del av dem som bygger i dag. Vi ser helt andra lösningar jämfört med vad som hände när man till exempel byggde ut vattenkraften i Norrlandsälvarna. Det är en jättestor skillnad. Där krävs det nog lite studiebesök.

Regeringen har bestämt sig för att vi ska ställa om vårt energisystem. Vi ska skapa ett tredje ben i vårt energisystem som är förnybar energi. Vi är positiva till den teknikutveckling som nu sker, och vi är positiva till utbyggnad. Vi är inga fegisar, vi vågar ta fajten när det finns stridigheter därför att vi tror att minskade klimatutsläpp är extremt viktigt för våra kommande generationer. Då krävs det att det finns politiker som har mod när det bränner till och man måste ta konsekvenserna.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2010/11:308 om brist på bostäder som flaskhals för tillväxt

Anf. 16 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Peter Persson har frågat finansministern genom vilka åtgärder han avser att åstadkomma en bättre matchning av bostäder med den högre utbildningen för att främja tillväxten samt genom vilka åtgärder han avser att åstadkomma en bättre matchning av bostäder med de nya jobben för att främja tillväxten.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag är enig med interpellanten om att det byggs alldeles för få bostäder i Sverige. Det har byggts för lite sedan ett par decennier, vilket får konsekvenser i form av bostadsbrist. Detta blir, precis som interpellanten framhåller, särskilt tydligt i tillväxtregionerna.

Enligt uppgifter från SCB påbörjades byggande av nära 25 000 bostäder under 2010, en ökning med 50 procent sedan året innan, och enligt Boverkets senaste prognos kommer över 30 000 nya bostäder att påbörjas under innevarande år. Läget förbättras alltså snabbt.

Detta anser jag visar på att de åtgärder som regeringen har vidtagit sedan regeringsskiftet har gett effekt. Så sent som i mars månad i år stod jag här i kammaren i en interpellationsdebatt, där Peter Persson för övrigt deltog, och redogjorde för hur vi på olika sätt arbetar för att stimulera bostadsbyggandet. Av det som gjorts kan särskilt framhållas de nya villkor på hyresmarknaden som trädde i kraft vid årsskiftet samt den nya plan- och bygglag som trädde i kraft så sent som i går. Med långsiktigt stabila spelregler och snabbare och mer förutsägbara planprocesser ökar intresset för att investera i bostäder.

Liksom interpellanten ser jag hyresrätten som en viktig del av en fungerande bostadsmarknad, och regeringen kommer att pröva olika möjligheter att stärka hyresrättens ställning. För att i närtid öka utbudet av bostäder har schablonavdraget för hyresintäkter vid andrahandsupplåtelse nyligen höjts.

Anf. 17 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Anledningen till att jag ställt tre interpellationer till Anders Borg om flaskhalsar i ekonomin är att jag anser att vi hanterar våra resurser på ett slösaktigt sätt.

Vårt land går bra, men inte för alla. Många har jobb, men 400 000 plågas av arbetslöshet. Klyftorna ökar, barnfattigdomen växer. I den stunden skulle vi kunnat utnyttja ekonomins hela kraft för att driva en politik skapande rättvisa.

Förra veckan debatterade jag en av flaskhalsarna i ekonomin, nämligen behovet av att utbilda människor till de arbeten som finns. I dag har Borg valt att utebli, och jag respekterar att bostadsministern i stället kommer. Då handlar det om bostäder för att kunna flytta till de regioner som växer, att kunna etablera flera arbetstillfällen, att fler ska kunna studera på populära studieorter. Och jag vill säga att statsrådet Attefalls svar gör mig lika bekymrad som Borgs svar i förra veckan.

Den här regeringen tycks se bara en väg för all politik. Det enda man kan använda resurserna till är att sänka skatterna och skapa ytterligare

ojämn och orättvis fördelning av samhällets resurser. Man är oförmögen att se samhällets brister och använda tillgångarna till att bygga Sverige starkare.

Det enda som Attefall säger är att man ska se över plan- och byggregler och att han är bekymrad. Denna lättsinnighet kommer också till uttryck i hans eget sätt att agera. Jag läste i Metro den 11 april där bostadsministern säger: Ja, jag får ju bo i min riksdagslägenhet än så länge. Jag har tittat på en tvåa i Vasastan, men den var lite för dyr.

Det är inte alla ungdomar förunnat att kunna bo i riksdagslägenheter, och det är nog åtskilliga som har mindre inkomster än Attefall, som inte är i närheten av att kunna erövra en bostadsrätt var helst den finns i landet.

Till dem som har stora ekonomiska resurser är Attefall beredd att aktivt gå in med bidrag så att de kan använda cateringverksamhet – kocken som står och grillar eller någon som ansar häcken. Men vi socialdemokrater säger: Använd resurser, investeringsbidrag, för att kunna bygga hyresrätter. Då säger Attefall: Fult, fult, fel. Men det är rätt, rätt, rätt att den rike höginkomsttagaren får ta emot bidrag för att göra vardagen enklare.

Attefall, den regering du tillhör är ensidig och styrd av att orättvisa betecknas som rättvisa.

Anf. 18 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Jag kan hålla med om mycket i Peter Perssons problembeskrivning. Vi har brist på bostäder. Vi har många ungdomar, också många äldre, som söker bostad, hyresrätter men också egnahem och bostadsrätter för att kunna etablera sig. Och det är lång kö. Priserna stiger också på de lägenheter som finns ute på marknaden. De problemen har jag också stått i kammaren och beskrivit. Det handlar om en nästan 20-årig försyndelse i Sverige.

Jag har också försökt beskriva det batteri av olika åtgärder som regeringen vidtar för att skapa långsiktigt stabila spelregler. Jag har också beskrivit den positiva trenden vi ser på bostadsmarknaden med ett stigande bostadsbyggande nu. I dag kom nya siffror från byggindustrierna som visar på att vi har en kraftig uppgång i nyproduktionen. Påbörjade lägenheter har stigit med nästan 100 procent sedan förra året. Det är en kraftigt positiv trend.

Min uppgift är att se till att den trenden fortsätter och att bostadsbyggandet lägger sig på en hög nivå under en följd av år, för alla som seriöst tittar på frågan vet att det som byggs ett år förändrar inte radikalt beståndets storlek, utan det är en följd av års investeringar som kommer att lösa problemen tillsammans med ett bättre nyttjande av befintligt bestånd.

När jag lyssnade på Peter Persson tänkte jag att det här brinner Socialdemokraterna för nu. De har ett verkligt engagemang för att det ska byggas mer bostäder, och det här är en central ekonomiskpolitisk fråga. Bostadspolitiken var till och med ett fundament för hur vi skulle lösa barnfattigdomen, lät det som när Peter Persson lade ut texten. Då gick jag till Socialdemokraternas ekonomisk-politiska vårmotion och försökte hitta att en central del av de ekonomisk-politiska riktlinjerna måste handla om bostadspolitik, men jag hittade ingenting. Det fanns ingenting. Ordet bostad nämndes faktiskt några gånger. En gång handlade det om

Öresund och skatteavtalet mellan Danmark och Sverige. Det fanns däremot lite konkreta förslag på kulturens område – det är i och för sig vällovligt – men ingenting om bostadspolitiken. Då undrar jag: Är det här ingen viktig fråga för Socialdemokraterna? Eller är det så att Socialdemokraterna pratar om en sak men inte har någon förmåga till verkstad och till handlingskraft?

Jag längtar som bostadsminister efter någon att diskutera med, att jämföra förslag med och inspireras av. Men jag möter bara en tom vägg. Det kommer ju ingenting från Socialdemokraterna, förutom en högljudd retorik.

Så, Peter Persson, beskriv nu de centrala bostadspolitiska förslagen från Socialdemokraterna! Jag ger dig, om det går, fru talman, en minut av min talartid för att du ska få chansen att lägga ut texten.

Anf. 19 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Om fru talmannen beviljar mig denna generositet tar jag gärna emot den, och jag kommer att fylla den med innehåll.

Jag ska först kommentera ett påstående. I nästan alla debatter på skilda politikområden som jag har deltagit i här i kammaren säger regeringens företrädare när de blir trängda: Detta är ett 20-årigt problem. Så är det inte, Stefan Attefall. Under den senaste socialdemokratiska regeringsperioden, 2003–2006, påbörjades över 127 000 bostäder. Under era år första mandatperioden gick byggandet rätt ned och stannade på knappa 90 000. Det är sanningen. Det var vad som hände med politiken.

När det sedan gäller den socialdemokratiska värmotionen, som presenterades i går, är den en replik på er kompletterande proposition på det ekonomiska området. Den är just en kompletterande motion. Stefan Attefall vet ju att vår politik lade vi fram i den budgetmotion som kom i höstas, och vi kommer att lägga fram en ny.

Budgetmotionen innehöll några väldigt viktiga element för bostadspolitiken.

För det första: Vi vill ha neutralitet mellan upplåtelseformerna. Man ska inte gynna ett slags upplåtelseform som ni gör med ägandet. Vi gör det också för det gemensamma, de allmännyttiga upplåtelseformerna, självfallet.

För det andra: Det måste till ett investeringsbidrag för att möjliggöra byggande av hyresrätter med hyror på sådana nivåer att människor kan efterfråga dem.

För det tredje: Reparation och tillbyggnad kan inte vara en angelägenhet bara för dem som äger utan en angelägenhet för hela bostadsbeståndet. Att satsa på detta också i den allmännyttiga hyresrätten är en självklarhet.

Stefan Attefall visste att detta är socialdemokratisk politik, medan han själv saknar politik och bara för in marknadstänkande. På det här området, på utbildningsområdet och på infrastrukturområdet har vi tre stora brister. Vi har brist på samhällsliga resurser. Det balanseras av att ni använder alla tillgängliga resurser till en enda sak, skattesänkningar. Jag vill påstå att de skattesänkningarna är slösaktiga, för de ger oss inte förutsättningar att bygga landet starkare. Det är ett oerhört resursslöseri med vår ekonomi och ett plågande av de 400 000 som är arbetslösa när vi inte utnyttjar den resursen just på grund av flaskhalsar när det gäller

arbetsmarknadspolitik, utbildning och bostäder för att kunna bredda våra arbetsmarknadsregioner och möjligheterna att flytta. Och det är precis så när det gäller infrastrukturen.

Er politik, den enda vägens politik med skattesänkningar, cementerar arbetslösheten och låser fast den vid 400 000. Ni saknar ambitioner; ni har bara prat och skattesänkningar på er dagordning.

Anf. 20 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Jag kan räkna upp många olika åtgärder. Vi har reformerat hyreslagstiftningen, reformerat allmännyttans roll, avskaffat statlig fastighetsskatt – sänkt också på hyreshus, infört ägarlägenheter i nyproduktion, infört statlig garanti under byggtiden, reformerat PBL, höjt schablonavdragen vid uthyrning i andra hand och angripit regelkrångel på olika områden – allt för att skapa långsiktigt stabila spelregler.

Bostadsbyggandet ökar kraftigt, och jag kommer att göra allt för att den utvecklingen ska fortsätta under en följd av år.

Det händer mycket. Allt fler byggjobbare får jobb. Antalet arbetade timmar i byggsektorn stiger kraftigt månad för månad. Det är en positiv utveckling som vi självklart ska värna om.

Låt oss syna en del av de påståenden och argument som kommer från Peter Persson. Bostadsbyggandet i Sverige följde ganska exakt de övriga nordiska ländernas. Problemet var bara att det bor hälften så många människor i våra grannländer. När byggandet ökade i våra grannländer som inte hade byggsubventioner ökade det lika mycket i Sverige som hade byggsubventioner. När vi avskaffade byggsubventionerna i Sverige följde vi fortfarande de nordiska grannländerna som alltså inte hade denna typ av subventioner. Vi har följt den utveckling som dessa länder haft och följt konjunkturerna ganska väl men på en betydligt lägre nivå per invånare. Så har det varit under en lång följd av år.

Socialdemokraterna styrde under största delen av denna tid. Tittar man på mandatperioden 2002–2006, innan vi tillträdde, kom det egentligen inga förslag från den socialdemokratiska regeringen på riksdagens bord.

De subventioner ni har i ert budgetalternativ – dem som Maryam Yazdanfar, som inte längre får vara bostadspolitisk talesperson, var på väg att lämna i debatten vi hade i kammaren före jul – skulle räcka till 4 000 hyreslägenheter, om man följer de gamla regelverken. Men i dag bygger vi dubbelt så många.

Annonserar vi ett sådant stöd måste det anmälas till EU-kommissionen, och det kan ta åtta tio månader innan vi får klartecken därifrån. Då skulle bostadsbyggandet stanna av. Vem skulle dra i gång ett bostadsbyggande om man tror att det eventuellt kommer subventioner?

Vi vet av erfarenhet att de riktade subventioner med olika regler som socialdemokratin har ägnat sig så mycket åt snarast slår sönder förutsättningarna för långsiktig bostadsproduktion. Det är en del av den problembild vi har, inte en del av lösningen.

Räknar man på det ROT-avdrag ni vill införa för flerbostadshus räcker det till 700 kronor per kvadratmeter och lägenhet, men Sabo uppskattar renoveringsbehovet till 6 000–12 000 kronor per kvadratmeter och lägenhet.

Detta löser inte problemen, utan det gäller att pressa kostnader och ledtider och att jobba med regelverken och de goda långsiktiga spelreglerna. Vi måste se till att industrin och kommunerna gör sitt men också att staten gör sitt på detta område. Det är endast på detta sätt vi kan skapa goda förutsättningar för ett långsiktigt högre bostadsbyggande. Jag är övertygad om att det är den enda rimliga vägen.

Vi har provat den socialdemokratiska vägen, och den har inte lett till ett högre bostadsbyggande. Tvärtom har det lett till ökade offentliga utgifter och till en byggbransch som fungerat sämre än vad den skulle ha kunnat göra.

Om de alternativ som Socialdemokraterna har presenterat fortfarande gäller har de prövats och inte funnits vara fungerande. Det intressanta är vad Socialdemokraterna kommer med härnäst. Ni säger att detta är den stora frågan, men hittills har ni inte presenterat något.

Anf. 21 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag repeterar: Regeringens brist på att ta ansvar för framtiden och investera i utbildning, infrastruktur och bostadsbyggande, som är det vi diskuterar i dag, leder till att vi inte får ned arbetslösheten. Regeringens enda politiska instinkt är att använda tillgängliga resurser till skattesänkningar. Det är slösaktigt.

Förutom att människor med regeringens bostadspolitik inte kan flytta dit där arbetena finns återuppstår nöden. Jag läste i Sydsvenskan den 14 april om stadsdelen Seved i Malmö: "Finnes: ett fuktskadat rum med plywoodkök. 34 kvadratmeter. Kallhyra: 5 000 kronor i månaden."

Vidare: "På Rosenlundsgatan ligger en villa där rum hyrs ut styckvis. Fuktbläckor täcker delar av innertaket. Andra delar har rasat in. En smal och trång trappa med flagnande puts leder ner till källaren. Där, längst in i ett mörkt prång, står ytterligare en säng. Fyra personer betalar 1 500–3 200 kronor var i månaden, säger en hyresgäst."

Attefall! Under din tid som bostadsminister återkommer fukten, kackerlackorna och bostadsnöden. Det är något att ta med i arv.

Anf. 22 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Självklart har vi många och växande problem. Vi har ett stort antal ungdomar som ska ut på bostadsmarknaden de närmaste åren. Det är den bistra verkligheten. På den punkten kan jag gott delta i målningen av de problem vi har på bostadsmarknaden.

I de exempel som Peter Persson tar upp har vi ett delat ansvar med socialdemokratiska kommunalråd i Malmö eftersom de är huvudansvariga för den lokala bostadspolitikerna.

Peter Persson påstår att regeringen inte tar ansvar och inte investerar i framtiden. Det har aldrig satsats så mycket pengar i investeringar i infrastruktur som det görs i dag. Det har aldrig byggts så mycket bostäder som det görs nu. Vi har en kraftig uppgång, och alla kurvor går åt rätt håll. Men problemen är stora eftersom vi har byggt så lite under nästan 20 år. Vi har byggt hälften av vad våra nordiska grannländer gjort. Vi har investerat mindre än hälften av OECD-genomsnittet i bostadssektorn. Sverige har underinvesterat i bostäder under en lång följd av år, och det tar tid att vända det skeppet.

Vad jag försökte beskriva med mina frågor till Socialdemokraterna var att det krävs en strategi för att ta oss ur dessa problem. Jag saknar alternativ från Socialdemokraterna. Jag hoppas att det kommer i framtiden så att vi kan diskutera det konkret.

Bostadspolitik är ett viktigt område. Jag är övertygad om att det kommer att vara ett viktigt område också för tillväxten, för arbetsmarknadens rörlighet och självklart för människors väl och ve. Vi ska undvika dåliga boendemiljöer. Människor ska bo i värdiga bostäder, och sådana behövs. Detta engagemang delar vi, men man måste ha en strategi och en politik för att åstadkomma något. Här finns det mer att önska av mina vänner i socialdemokratien.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2010/11:277 om uppföljning av arbetsmarknadsåtgärder för nyanlända invandrare

Anf. 23 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Maria Stenberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa kvaliteten i etableringslotsarnas uppdrag att nyanlända invandrare ska få arbete.

Låt mig börja med en kommentar till Maria Stenbergs inledning där hon menar att utvärderingen av regeringens åtgärd för arbetslösa, jobbcoachning, visar att den åtgärden i mindre omfattning leder till arbete än för de arbetssökande som inte haft jobbcoachning. Detta är felaktigt.

Vad Arbetsförmedlingens utvärdering visar, för jag antar att det är denna utvärdering Maria Stenberg refererar till, är att det inte går att dra några säkra slutsatser av resultaten när det gäller jobbcoachningens effekter på de arbetssökandes möjligheter att få ett arbete – detta på grund av metodmässiga svårigheter att hitta jämförbara grupper som tillåter sådana slutsatser.

Till detta ska läggas att åtta av tio deltagare har varit nöjda med insatsen och upplevt att deras jobbcoach har haft rätt kompetens.

Som Maria Stenberg påpekar finns det likheter mellan coachernas och etableringslotsarnas uppdrag. Men det finns också skillnader. Lotsarnas uppdrag är betydligt mer omfattande, och stödet lämnas under längre tid. Ytterligare en skillnad är att Arbetsförmedlingen vid upphandling av lotsarna ska tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Denna lag kan tillämpas vid upphandling av coacher.

Etableringslotsarna är en viktig komponent i den reform som trädde i kraft den 1 december 2010 och som syftar till att påskynda vissa nyanlända invandras etablering på arbetsmarknaden. Lotsen är en fristående aktör, ett företag eller en organisation, som arbetar på uppdrag av Arbetsförmedlingen och som har det samordnade ansvaret för etableringsinsatserna. Lotsen ska genom att stärka den nyanländas nätverk påskynda etableringen i arbetslivet.

Det valfrihetssystem som ska användas vid upphandlingen bygger på kvalitetskonkurrens, inte pris konkurrens. Alla företag och organisationer som ansökt om att bli lotsar och som uppfyller de krav som Arbetsförmedlingen fastställt blir godkända varefter kontrakt tecknas. Den nyan-

lända väljer själv lots och kan när som helst byta lots vid missnöje med dennes arbete. Lagen om valfrihetssystem är central. Det är med en mångfald av aktörer som de arbetssökandes olika behov bäst kan mötas. Jag menar att lagen bör användas i större utsträckning än vid upphandling av coacher.

Det system för kvalitetsuppföljning av upphandlade tjänster som Arbetsförmedlingen använder innebär att synpunkter löpande tas emot och utreds. Vid behov görs kvalitetskontroller och inspektioner på plats hos leverantörerna. Detta system tillämpas även när det gäller lotsarna.

Lotsen får en prestations- och resultatbaserad ersättning för sina insatser. Det ligger således i lotsens eget intresse att den nyanlända så snabbt som möjligt etablerar sig på arbetsmarknaden. För att uppnå detta måste lotsen erbjuda insatser av god kvalitet.

Systemet med lotsar innehåller därmed flera olika delar som innebär kontroll och uppföljning av lotsens resultat.

Etableringsreformen har inte varit i kraft särskilt länge. Enligt uppgift från Arbetsförmedlingen hade fram till i slutet av mars 2 650 nyanlända registrerats hos Arbetsförmedlingen. Vidare hade 770 beslut om lots fattats. Kvalitet i lotsarnas arbete är av största vikt, men jag bedömer det inte som nödvändigt med ytterligare åtgärder från regeringens sida för att säkerställa detta. Som arbetsmarknadsminister följer jag noga Arbetsförmedlingens arbete när det gäller etableringsreformen.

Anf. 24 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsminister Hillevi Engström för svaret. Vägen till just denna debatt har varit lite lång och lite krokig. Men jag är ändå glad över att det är just arbetsmarknadsministern som svarar på min interpellation. Hur det än är är det arbetsmarknadsministern som ansvarar för arbetsmarknadsfrågorna och arbetsmarknadspolitiken. Där ingår också ansvaret för Arbetsförmedlingens åtgärder, till exempel jobbcoacherna, men nu också det som kallas för etableringslotsar.

Min interpellation handlar om effekterna av den nya lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända, och den har bara gällt i fem månader. Men jag tyckte att det var på sin plats att ha en tidig debatt om detta så att man kan följa utvecklingen av just denna lagstiftning. På en del områden kan man krasst konstatera att åtgärderna som den borgerliga regeringen har vidtagit på arbetsmarknadens områden kanske inte har varit alltför lyckade.

Jag tänkte också kommentera det som arbetsmarknadsministern säger om jobbcoacherna. Det är ingenting som jag har tagit ur luften när jag säger att det finns en utvärdering som visar att arbetssökande som har haft jobbcoachning i större utsträckning har fått praktikplatser men i mindre omfattning har fått ett arbete än arbetssökande som inte har haft någon jobbcoachning. Den stora poängen med arbetsmarknadspolitik är väl att man ska gå från arbetslöshet till ett arbete och inte i någon större utsträckning till just praktikplatser?

Hur det än är finns det faktiskt en hel del vittnesmål när det gäller coachernas effektivitet. När man inför en ny lagstiftning som regeringen ändå kallar för århundradets integrationsåtgärd tycker jag att det är viktigt att man följer utvecklingen. Man har faktiskt valt att så säga införa en ny form av jobbcoachning och kalla dessa personer etablerings-

lotsar. Men det handlar om två olika målgrupper. Men själva poängen med båda är densamma, att man så att säga antingen ska coachas till någon form av praktik eller arbetsmarknadsåtgärd eller att man, om man är nyanländ till Sverige, ska lotsas till någon form av praktik eller i bästa fall utbildning.

Därför känner jag att den fråga som bör ställas till den borgerliga regeringen är vilka likheter och eventuella skillnader som man kan se mellan dessa två åtgärder när de har ungefär samma målsättning, nämligen att människor ska gå från att vara arbetslösa till att ha ett arbete.

Just när det gäller denna åtgärd tycker jag att det finns en extra poäng med att den borgerliga regeringen följer utvecklingen när det gäller etableringslotsarna därför att detta handlar om en grupp människor som har svårt att komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Det är inte så att vi socialdemokrater inte tycker att det är bra att det nu är Arbetsförmedlingen som har fått ansvaret för de nyanländas etablering, utan det tycker vi också är bra. Men det finns tvivel om effekterna av hur detta ska bli. Arbetsförmedlingen har ansvar till exempel för praktikplatser och så vidare medan kommunerna nu på något vis har dragit sig tillbaka och i dagsläget har ansvar för sfi-undervisningen.

Min följdfråga blir om det finns någon liknande erfarenhet någon annanstans i världen av denna privatisering av matchning, coachning och lotsning av människor som ska in på arbetsmarknaden. Har man studerat några effekter i några andra länder där man har sett att detta är det som ger jobb? Arbetsförmedlingen själv säger att jobbcoachningen i större utsträckning har gett praktik och inte jobb.

Anf. 25 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Maria Stenberg i slutet av sitt anförande gav beskedet att man också delar uppfattningen att Arbetsförmedlingen ska ha ansvaret för etableringen av nyanlända. Det är någonting som vi från regeringen och Folkpartiet tycker är väldigt viktigt.

Anledningen till att jag anmälde mig till debatten var Maria Stenbergs inledande text i interpellationen. Där dras tydligt och klart slutsatsen att regeringens arbetsmarknadspolitik är både dyr och verkningslös. Då är det intressant att fråga hur man kan komma till en sådan slutsats när man välkomnar etableringsreformen och tycker att det är bra att Arbetsförmedlingen nu har ansvaret för de nyanlända.

Jag kan i alla fall inte dra den slutsatsen efter att lagstiftningen har varit i kraft i tre fyra månader, alltså att Arbetsförmedlingens insatser när det gäller specifikt lotsningsdelen varit verkningslösa.

Däremot pågår det en diskussion som jag välkomnar om att kvaliteten ska vara bra. Det var precis det som Maria Stenberg efterfrågade.

Jag har också tagit del av information som gör att jag blir lite orolig för att lotsarna träffar den enskilda nyanlända alldeles för få timmar. Men precis som arbetsmarknadsministern har sagt i sitt svar finns det incitament i modellen när det gäller ersättning, och det ligger tvärtom i lotsens intresse att faktiskt träffa den enskilda så mycket som möjligt så att man får dessa 40 000 kronor i slutet av kedjan då pengarna ska falla ut.

Frågan till Socialdemokraterna är egentligen: Var det bättre förr när socialtjänsten i kommunerna hade ansvar för detta? Vi har varit kritiska till att det har gått alldeles för lång tid från det att man kommer till Sve-

rige, tills man klarar sfi-undervisningen, går in i vuxenutbildningen och så småningom tar en anställning eller startar ett eget företag.

En annan del som Maria Stenberg tar upp och som jag också vänder mig lite grann emot är just oron för konsekvenserna och effekterna av etableringsreformen och att kommunerna har dragit sig tillbaka. Även jag möter det när jag är ute i min valkrets, i Västmanland, och nästan varje vecka diskuterar detta.

Ja, det finns embryon till kommunernas engagemang. Jag tycker att det tvärtom har blivit allt tydligare att kommunerna har ett viktigt ansvar, och många kommuner tar fortsatt ansvar. Man har ansvar för barnomsorg och skola, för samhällsinformation och för sfi och vuxenutbildning.

Den största skillnaden när det gäller regeringens reform angående ny-anlända tycker jag är att man nu på ett mer systematiskt sätt lovar aktiva insatser under de två första åren. Jag hoppas att vartenda kommunalråd lyssnar in det, för tidigare har det inte varit så.

Vi har haft ett minimiantal av insatser när det gäller rätten till studier inom sfi. Men det har varit väldigt olika i de olika kommunerna – om man över huvud taget på lokal nivå har satsat på arbetsmarknadsåtgärder, vuxenutbildning eller andra typer av stödinsatser. Det är faktiskt många partikolleger till Maria Stenberg som inte har tagit sitt ansvar.

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vill tacka Maria Stenberg för interpellationen. Det är ingen enkel sak att se till att människor som kommer till Sverige, och som vi välkomnar till Sverige, också får en chans att komma in på arbetsmarknaden.

Det vi kan veta är att tidigare modeller fungerade väldigt dåligt. Man fick vara i Sverige i genomsnitt sju till nio år innan man etablerade sig på arbetsmarknaden, vilket var till men förstås framför allt för den enskilde, familjen och barnen men också för samhället.

Nu kommer vi att behöva mer arbetskraft. Alla händer och fötter kommer att behövas på arbetsmarknaden. Därför tror jag att det här är rätt reform, att den är rätt i tiden.

Det är också viktigt att reformen noga följs upp. Det har gjorts av både Statskontoret och Stockholms universitet redan från början, i december förra året.

I grunden tror jag att skillnaden mellan oppositionen och alliansregeringen ligger i om det ska finnas många olika aktörer i samhället som hjälper människor att komma i jobb eller om det ska finnas *en* aktör, Arbetsförmedlingen. Jag tror att det är där den stora skiljelinjen finns.

Vi har tittat på det arbete som görs i partssystemet, inte minst det mellan Svenskt Näringsliv och LO – TSL-systemet för omställning. Där använder man sig av en mängd olika privata utförare som hjälper människor att komma i jobb. En stor del av de aktörer som Svenskt Näringsliv och LO upphandlat i sitt system är de som i dag levererar tjänster från Arbetsförmedlingen. Man har ganska goda uppföljningar som visar att de håller en hög kvalitet. Jag tror att ungefär 60 procent överensstämmer.

I stort sett är vi alltså nöjda med jobbcoacherna. Ändå är det förstås viktigt med kontroll, uppföljning och god kvalitet. Men vi tror att det behövs ytterligare många fler aktörer. Därför vill vi gärna utöka lagen

om valfrihetssystem så att man kan välja den aktör som bäst hjälper en med att snabbast komma in på arbetsmarknaden.

Vi kan också se resultat av vår jobbpolitik. Den är effektiv, även om den inte är tillräckligt bra. Vi har sett att i mars 2011 var 115 000 fler sysselsatta i Sverige än vad som var fallet i mars för ett år sedan. 46 000 av dessa är ungdomar. Det går alltså åt rätt håll.

När det gäller nyanlända som kommer till Sverige är ambitionen att vi väsentligt ska korta etableringstiderna. Men av den statistik som inkommit kan vi också se att ungefär hälften har en utbildning som är kortare än nio år och att en större andel av dessa personer är kvinnor. Det är klart att det är en stor utmaning för hela samhället – för utbildningen och för arbetsmarknadspolitiken. Men det finns också en stor potential här nu när fler företag vill anställa.

I grunden tycker jag att reformen är bra. Vi har nu under mindre än ett halvår hållit på med detta, och vi har sett att väldigt många har påbörjat sitt samtal och sitt arbete med en etableringslots. Låt oss följa det här och se åt vilket håll det går, att det går åt rätt håll. Ambitionen är att vi väsentligt ska korta etableringstiderna och framför allt att fler aktörer än bara Arbetsförmedlingen kan göra mer. De gör ett bra jobb men räcker inte fullt ut till för att hjälpa alla här i Sverige.

Anf. 27 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Som jag tidigare sagt är det viktigt att debattera just den här reformen. Den är viktig. Eftersom den kallas för århundrades integrationsåtgärd måste det finnas ett väldigt stort intresse för att se till att den fungerar.

Man kan konstatera att det kanske inte går att dra så omfattande slutsatser efter fem månader. Men siffrorna säger att av ungefär 2 650 nyanlända har 770 personer fått en lots som så att säga ska vara ingången till arbetsmarknaden och som ska se till att man får ett jobb och får ta del av arbetslivet.

Roger Haddad talade om lotssystemet. Men jag funderar på hur kvaliteten i lotsföretaget blir när hela månadsersättningen bygger på tre timmar. Från lotsföretaget ska man träffa sina nyanlända tre timmar på en månad. Av de tre timmarna är två garanterade individuellt.

Om man räknar på det kan man säga att den nyanlände garanteras 72 timmar från sitt lotsföretag. Men det är inte ens två 40-timmarsarbetsveckor. Ändå är detta århundradets stora integrationsåtgärd. Det här är vad dessa människor garanteras. Då kan man bli bekymrad över att så mycket krut läggs på just den delen.

Sveriges Kommuner och Landsting gjorde en studie 2008. Det är alltså inte så att Arbetsförmedlingen under tiden inte haft något ansvar för nyanlända och flyktingar – man har faktiskt haft ett ansvar. I SKL-studien 2008 konstateras att *en av tre* nyanlända i åldern 16–64 år var inskriven hos Arbetsförmedlingen – okej. Men åtta av tio fick över huvud taget ingen insats.

En annan orättvisa i systemet var att män dubbelt så ofta som kvinnor fick insatser. Ytterligare en orättvisa var att de nyanlända som har svårast att komma in på svensk arbetsmarknad fick insatser hälften så ofta som alla andra.

Två år senare sjösätts århundradets integrationsåtgärd. Ansvar läggs på Arbetsförmedlingen, vilket är bra. Men vis av erfarenhet och vid en titt bakåt måste man kunna dra vissa slutsatser framåt. Kan arbetsmarknadsministern säga att det är så att de nyanlända med den här reformen har fått tillgång till flera praktikplatser, får träffa flera arbetsgivare och flera företagare och så att säga får ta en större del än tidigare av det svenska samhället?

Kan man när undersökningen från 2008 visar att Arbetsförmedlingen inte var så himla duktig säga att Arbetsförmedlingen nu – två ett halvt år senare – liksom är ready to go och verkligen kan ta sitt uppdrag på fullaste allvar, fylla kostymen och se till att det här, som den borgerliga regeringen hävdar, blir århundradets integrationsinsats?

I vissa studier som gjorts uttrycks farhågor för att detta inte blir så bra och för att man inte har så lång tid på sig. Två år är ändå inte så lång tid. Att man garanteras 72 timmar hos sitt lotsföretag kan jag inte säga är århundradets reform.

Anf. 28 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Ja, det här är en viktig reform, och det är viktigt att debattera den. Men jag saknar grund för att efter tre fyra månader dra samma slutsatser som Maria Stenberg. Jag har inget faktaunderlag för att kunna göra det. Det är lite orättvist med tanke på de ambitioner som finns i etableringsreformen för nyanlända att så hastigt dra slutsatser.

Jag vet att man på vissa arbetsförmedlingar runt om i landet kanske inte har kommit tillräckligt långt. Men det här ansvaret har i princip legat hos kommunerna i väldigt många år – tyvärr hos socialnämnden. Det tycker vi är helt fel.

Integrationspolitik är inte en socialtjänstfråga. Det är en arbetsmarknadspolitisk och utbildningspolitisk fråga. Det är en viktig signal som vi från regeringen och Folkpartiet ger genom denna etableringsreform.

Det står ingenstans att man bara ska ha tre timmar i veckan när man träffar sin lots. Det är golvet. Vi ska i stället jämföra den nuvarande regeringens integrations- och arbetsmarknadspolitik med den förra socialdemokratiska regeringens. Här krävs att man upprättar en etableringsplan och träffar Arbetsförmedlingen i stället för kommunens socialsekreterare.

Det är fråga om en heldagsverksamhet, glöm inte det. Vissa kommuner har fattat beslutet att om du inte kommer på vuxenutbildningen eller på sfi drar de ned på ersättningen. Men man har inte systematiskt kunnat matcha heldagsverksamheten med kraftfulla insatser. Verksamheten sker på heldagsbasis, naturligtvis utifrån den nyanländes förutsättningar. Är man nyanländ och kommer från krig är det sociala insatser som krävs, därefter utbildningsinsatser och så småningom jobb.

Frågan kvarstår: Hur kan Maria Stenberg i sitt inlägg utgå ifrån att denna reform är dyr och verkningslös?

Anf. 29 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag tackar Maria Stenberg för en viktig interpellation och statsrådet för svaret.

Före årsskiftet ställde jag en enkel fråga till statsrådet om tillgängligheten till etableringslots i framför allt mindre kommuner, detta med anledning av att regeringen då sjösatte världens största integreringsreform,

eller i alla fall Sveriges största, på årtionden. Av svaret jag fick framgick med all önskvärd tydlighet att det är Arbetsförmedlingen som har ansvaret för fördelningen.

Interpellationen i dag handlar om att säkerställa kvaliteten. Dit hör även tillgängligheten till en del. Nu är det Arbetsförmedlingen som har huvudansvaret för integrationen av nyanlända. Tanken och retoriken från regeringen är att man på detta sätt snabbare ska komma ut på arbetsmarknaden och därmed in i samhället.

Nyanlända flyktingar ska få hjälp av företag och organisationer och av etableringslotsar, som de kallas, för att få jobb och komma in i det svenska samhället. En utblick till mina hemtrakter visar att det i Östersund den 20 april i år fanns sex företag och ett tiotal lotsar men endast en nyanländ flykting som var berättigad till den hjälpen. Arbetsförmedlingen har prognostiserat att det ska komma 300 flyktingar till länet. Av dessa tror man att mellan 150 och 200 ska vara berättigade till lots. I Åre är förhållandet det omvända.

Både i Jämtland och i Västerbotten – det gäller de flesta kommuner i det område jag kommer från – är det oftast de mindre kommunerna som tar emot fler från början, och sedan sprids det ut. Därmed har man många nyanlända men ingen lots, vilket blir lite konstigt eftersom man då inte riktigt har tillgängligheten. Nu arbetar Arbetsförmedlingen med att få fram etableringslotsar i Åre, Krokom och andra kommuner i Jämtland där det inte finns några.

Läget i mitt hemlän Västerbotten är att det i Umeå handlar om 14 företag och drygt 20 lotsar. Flera av dessa företag är registrerade även i kranskommunerna. Det är dock väldigt få i dessa kommuner som har behov av etableringsinsatser. I två andra kommuner, Norsjö och Storuman, finns inga lotsar men väl nyanlända på väg in i samhället. Där hänvisar Arbetsförmedlingen till de lotsar som finns i länet, alltså i de större städerna.

Orsaken till att många småkommuner tar emot nyanlända är att man ser det som en tillgång. Därför är man djupt oroad efter den omordning som skett. Risken finns nämligen att de nyanlända relativt omedelbart hamnar i någon av de större kuststäderna, och inte heller det var kanske regeringens avsikt. Därför vill jag gärna höra hur arbetsmarknadsministern ser på det.

För att småkommuner fortfarande ska vara intresserade av att ta emot nyanlända är det rätt viktigt att de har alla samhällsfunktioner till sin hjälp. Nu när den gigantiska reformen har genomförts visar det sig att intresset att etablera sig i alla kommuner inte är riktigt så stort. Däremot finns ett stort intresse av att etablera sig i större kommuner där det för närvarande finns väldigt få.

Anf. 30 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Det är en jätteintressant fråga som Maria Stenberg lyfter upp, nämligen på vilket sätt man kan säkerställa att de som är nyanlända faktiskt får den hjälp som de behöver för att så fort som möjligt komma in i samhället.

Jag tänkte på hur det skulle ha varit, med tanke på den hjälp jag fick, om jag, när jag kom till Sverige 1993, blivit ställd inför att jag hade fem

sex företag att välja mellan och måste avgöra vem som kunde hjälpa mig mest, lotsa mig in i samhällets kärna och få ett jobb.

Jag tycker att det är jättebra att man ändrat sättet i reformen, att det är Arbetsförmedlingen som ska sköta det. Jag har jobbat på Arbetsförmedlingen och har alltid tyckt att det är bra att Arbetsförmedlingen tar större ansvar i frågan. Om jag då hade ställts inför det faktum att jag måste välja mellan ett antal företag tror jag att jag skulle ha blivit en aning förvirrad. Jag hade inte haft hela bilden klar för mig. Om jag redan dagen efter att jag anlant hade behövt välja om det var Kristina eller Hillevi som skulle föra mig fram tror jag inte att jag hade varit kapabel att fatta rätt beslut. Jag tycker fortfarande att Arbetsförmedlingen skulle ha gjort det.

Det jag tyckte var bra var att jag fick sfi, svenska för invandrare, en gedigen och bra sfi-utbildning med både komvux och folkhögskola involverade, alltså en åttatimmarsutbildning per dag. Det gjorde att etableringen i samhället gick mycket fortare, och redan efter fyra år fick jag jobb på Arbetsförmedlingen. Jag var heller inte ensam. Ingen i den grupp som hade utbildningen uppbyggd på det sättet är i dag arbetslös. Efter fem år har ingen varit arbetslös. Det beror på att vi fick en bra sfi-utbildning. Arbetsförmedlingen var involverad. Arbetsförmedlingen var på plats och berättade vilka möjligheter och skyldigheter vi har.

Det är viktigt att inte bygga upp en marknad där den nyanlände blir en vara. Tänk er att åka på semester till Spanien och inte veta vilket hotell man ska bo på, att man landar där och det står sex sju hotellentreprenörer som erbjuder det bästa boendet. Man vet inte vilket man ska välja eftersom man inte sett dem. Nu kan man gå in på Internet och titta på hotellen i förväg. Och då handlar det om att man är på semester, inte om att man byter land och kommer som flykting undan krig. De flesta flyr från krig och ska då välja mellan ett antal entreprenörer. Det tycker jag är lite problematiskt. Därför är det bra om Arbetsförmedlingen får större ansvar.

Anf. 31 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! När jag lyssnar på debattörerna från oppositionen är det intressant, men jag hör väldigt olika saker. Å ena sidan är Isak From bekymrad över att det inte finns kompletterande aktörer i alla kommuner. Å andra sidan anser Jasenko Omanovic och kanske också Maria Stenberg att det är Arbetsförmedlingen som är det bästa och enda. Man undrar vilken politik Socialdemokraterna står för. Vad är det ni vill uppnå för att fler ska kunna komma in på arbetsmarknaden snabbare? Där det inte finns kompletterande aktörer och utförare – det kan vara ideella organisationer eller företag – har Arbetsförmedlingen ett ansvar. Är inte det bra i så fall? Jag ställer frågan till oppositionen.

Socialdemokraterna är mot alla reformer som innebär att det finns fler aktörer. Vi hörde här att det kan vara problem att välja hotell när man kommer till Spanien. Då är min fråga: Ska det finnas statliga hotell och statliga bilar? Det kan vara jobbigt att välja bilmärke också, för det är så många att välja på, i olika färger också. Man kan ha en statlig bil och en statlig färg, kanske röd, vad vet jag. Men jag tror att människor, även om de kommer från andra delar av världen, är fullt kapabla att göra val om de får rätt information. Självlklart är det så. Varför ska vi tro att männi-

skor från andra delar av världen har svårare att göra val än vi har här i Sverige? Det begriper inte jag.

I en del andra länder har man många olika aktörer för arbetsförmedlingstjänster. I Australien var de till och med så attraktiva att de konkurrerade bort den statliga arbetsförmedlingen. Det finns ingen statlig arbetsförmedling kvar i Australien. Men det finns en mängd olika aktörer. Det finns föreningar, ideella organisationer och privata företag som hjälper människor att få jobb. Nu tycker jag att den svenska Arbetsförmedlingen fungerar väl. De är bra och duktiga, de som jobbar där. Men jag tror att det också behövs flera aktörer.

Denna reform har varit i kraft väldigt kort tid. Det är för tidigt att dra några slutsatser om hur det lyckats. Det är flera olika delar. Jag är glad för alla dem som fått en bra sfi-undervisning, men långt ifrån alla har fått den chansen. Det behövs en bra introduktion i det svenska samhället med regler och förutsättningar, för i Sverige finns det vissa regler som vi måste förhålla oss till. Vi har till exempel ett förbud mot barnaga. Vi har vissa förpliktelser och vissa rättigheter och möjligheter.

Ingen reform är perfekt från början, men jag tycker att ambitionen med etableringsreformen är väldigt god. Den har som enda syfte att människor ska få mer hjälp och mer individuella insatser för att snabbare komma in i det svenska samhället. Sedan kan det alltid göras mer och bättre, men jag tror att vi ska ge det chansen och se vad den utvärdering som följs upp nu hela tiden, både av Statskontoret och Stockholms universitet, leder till. Men i grunden är skillnaden mellan Alliansen och oppositionen att vi tror att en mångfald av aktörer är bättre. Vi tror på många bilmärken snarare än ett. Det tror jag är något som människor vill ha. Man vill välja.

Anf. 32 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Det kanske är så att arbetsmarknadsministern och den borgerliga regeringen tror endast på privatisering, valfrihet och nya coacher och lotsar. Socialdemokraterna är mer intresserade av att se resultat.

Arbetsmarknadsministern försöker måla upp bilden att vi socialdemokratiska debattörer inte skulle vara överens. Men det är den borgerliga regeringen som har lagstiftat om etableringsreformen. Det är inte någon socialdemokrat. De nyanlända som kommer till små kommuner ute på landsbygden och glesbygden kanske i bästa fall också ska få ha sin valfrihet. Om de omfattas av det i ett borgerligt samhällsbygge vet jag inte.

Jag vill med min interpellation säga att det är viktigt att följa utvecklingen, så att det inte blir katastrofalt och verkningslöst. Det är bara att titta på utvecklingen för de långtidsarbetslösa, människor som rasslar in i fas 3. Det kallar jag för verkningslös arbetsmarknadspolitik.

Det finns en del personer som inte omfattas av rätten till etablering. Det är i många fall kvinnor som kommer till Sverige som anhöriginvandrare och har en anknytningsperson. I många fall blir de kanske helt försörjda av anknytningspersonerna. Med andra ord kan man säga att en del av dessa kvinnor hamnar helt i händerna på de männen när de kommer till ett helt främmande land. De försörjs av och bor tillsammans med en anknytningsperson, ofta en man, och omfattas inte av rätten till etableringsplan. De omfattas kanske inte av möjligheten att gå till egen försörj-

ning. Där tycker jag att man har brutit i jämställdhetsperspektivet när man genomförde denna reform. Man har inte analyserat vad det innebär för ett antal människor som kommer till Sverige att de inte omfattas av det här. I många fall är det kvinnor.

Anf. 33 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag försöker förmedla min verklighet. Det statliga engagemanget för Norrlands inland har försvunnit. Arbetsförmedlingar och försäkringskass kontor läggs ned och verksamheten flyttar ut till de stora orterna.

Det skulle skapas samverkanskontor med Försäkringskassan, Skattemyndigheten och Pensionsmyndigheten. I Västerbotten ville alla kommuner ha ett sådant kontor, för det skulle kunna bli jättebra. Där skulle man kunna samordna all service, som bland annat skulle kunna komma denna grupp till godo. Löftet var att det skulle bli fyra sådana kontor spridda i länet. Det blev ett, och nu ska det läggas ned. Men det är bara på det här kontoret man kan göra id-kort för de nyanlända, vilket har gjort att man måste åka drygt 70 mil från Sorsele tur och retur för att göra detta. Till sin hjälp har man bland annat etableringslotsen. Det är den man har som verktyg. Det är viktigt att vi ser verkligheten. Det har varit det verktyg vi haft. Har vi någon som kan hjälpa oss med det? Nej, det var väl lite si och så med det.

Allt var inte bra förut heller. Men man har inte tagit tag i de problem som fanns. I vissa kommuner delade socialtjänsten ut stöd som socialbidrag, och det var inte bra. I min hemkommun låg denna verksamhet på näringslivsenheten. Det innebar att man skulle ha en sysselsättning i någon form för att få ut sitt etableringsstöd. Jag tycker att regeringen kunde ha drivit på i den riktningen i större utsträckning. Det jag ser nu är snarare att man har sjösatt en bonusreform. Säg vad man vill om bonusar – det är väldigt mycket diskussioner om dem – men huvuddelen av ersättningarna till lotsarna i denna reform sker i form av ett bonussystem. Då är frågeställningen: Är detta den verkliga orsaken till den nya etableringsreformen?

Anf. 34 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Det blir en lite konstig debatt när man börjar blanda in bilmärken och sådant. Men när nu ministern har gjort det kan jag bara tillägga att Stockholmsbörsen ägs av ett statligt bolag, men inte ett svenskt. Jag tror att det är från arabvärlden. Volvo ägs av ett kinesiskt bolag, där det i grunden är det kinesiska kommunistpartiet som står som garant. Saab har också nu i dag fått en delvis kinesisk ägare. Förmodligen finns det en annan regering, den kinesiska, som ville garantera jobben i Trollhättan när inte den svenska regeringen ville göra det.

Men det är inte det vi diskuterar, fru talman. Vi diskuterar egentligen etablering. Det jag ville säga i mitt första anförande var hur viktigt det är att man får en bra sfi-undervisning. Grunden till etableringen är att lära sig svenska språket så bra som möjligt och få de förutsättningarna. Men innan man lärt sig någonting om Sverige och det svenska samhället, innan man ens vet att Sverige är ett avlångt land med 449 750 kvadratkilometers yta, ska man välja rätt lots. Det är det jag tycker är förhastat. Det kommer för tidigt i processen. Man måste kunna lära sig någonting

om landet först. Man måste få rådgivning om hur arbetsmarknaden ser ut och vad den kräver innan man får en lots som ska hjälpa en att hitta rätt plats.

Prot. 2010/11:95
3 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! En sak tror jag att vi kan vara helt överens om: En bra undervisning i svenska språket är grunden för bra chanser på arbetsmarknaden.

Den här reformen syftar till att hjälpa människor att snabbare komma in på arbetsmarknaden för att kunna etablera sig och få en egen försörjning. Det tror jag är oerhört väsentligt. Det har gjorts för lite för personer som kommer till Sverige, och vi kommer att behöva varenda människa på arbetsmarknaden inom en väldigt snar framtid.

En fråga som blev hängande i luften och som jag ändå vill kommentera är detta med jämställdhetsperspektivet. Lotssystemet har en viktig jämställdhetsdimension på så sätt att det är en individuell ersättning som inte räknas in i familjens samlade inkomster. På så sätt ska den också vara ett incitament för att kvinnor kommer in i systemet och kommer in i svenskundervisningen och så vidare. Det är otroligt viktigt ur jämställdhetssynpunkt.

Jag instämmer inte i den raljerande tonen om att kvinnorna blir helt i händerna på dessa män. Ofta är ”dessa män” deras egna män, som har kommit tidigare till Sverige. Sedan kommer kvinnorna som anknytningsfall. Det är lite konstigt att säga att de är i händerna på dessa män när det många gånger är deras egna män det handlar om. Förhoppningsvis är de en familj som kan hjälpas åt.

Jag vill vara tydlig med att vi gärna vill se både en bra arbetsförmedling – som jag tycker att vi har, och den utvecklas ännu mer – och privata aktörer inom en mängd förmedlingstjänster. Jag tror att det gynnar framför allt dem som är arbetslösa och vill komma in på arbetsmarknaden. Det finns inget annat syfte än att de som kommer till Sverige, liksom arbetslösa svenskar, ska kunna få det bästa stöd de någonsin kan. Där välkomnar jag till exempel fackföreningar, som skulle kunna ha förmedlingsverksamhet. De är duktiga på sina medlemmar. Till exempel skulle IF Metall kunna förmedla jobb på ett bra sätt, kanske ännu bättre än en generalistförmedlare på arbetsförmedlingen. Jag tror att det i grunden gynnar att arbetslösa kan komma in på arbetsmarknaden.

Jag vill tacka för en interpellationsdebatt som är viktig. Vi följer utvecklingen, och det är också viktigt att vi ser till att vi trimmar detta så att vi hela tiden hjälper människor att komma vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jasenko Omanovic har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska mismatchningen och öka arbetskraftsutbudet i hela landet för att kunna möta det ökande arbetskraftsbehovet.

Jobben växer till i Sverige. Sveriges återhämtning från den ekonomiska och finansiella krisen är stark och snabb, och antalet sysselsatta ökade med 146 000 personer i mars jämfört med samma månad förra året. Samtidigt finns det en risk för att obalanser byggs upp eller förstärks när efterfrågan på arbetskraft fortsätter att stiga under de kommande åren samtidigt som ovanligt många väntas gå i pension.

Vi har en bred jobbpolitik för att stärka matchningen på svensk arbetsmarknad. Regeringen arbetar för att stärka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten samt säkerställa att de arbetslösa har rätt kompetens. Grunden för en förbättrad matchning, en ökad sökaktivitet och en högre rörlighet på arbetsmarknaden är arbetslinjen i kombination med en långsiktig utbildningspolitik.

Insatserna för att motverka strukturella flaskhalsar måste bygga på ett gott faktaunderlag och på bra prognoser om den framtida utvecklingen. Regeringen har stärkt arbetet inom detta område bland annat genom uppdrag till regionala aktörer och centrala myndigheter avseende prognoser och samverkan i syfte att öka den gemensamma kunskapen. Bättre och mer tillgängliga beslutsunderlag är av vikt både för dem som tar beslut om utbildningsvolym och för enskilda individer som ska ta beslut om sin egen utbildning.

För att motverka de brister som ändå kan uppstå är det av stor betydelse att samverkan mellan Arbetsförmedlingen, kommuner och arbetsgivare fungerar väl. Arbetsförmedlingen kan i det kortare perspektivet bistå vid arbetsgivares rekrytering och i det längre perspektivet bistå med sin kunskap vid planering av yrkeshögskoleutbildning respektive gymnasie- och yrkesgymnasieutbildning. Det är också viktigt att arbetssökande söker de jobb som finns och att arbetsgivare är öppna för att ta till vara den kompetens som utrikes födda och personer med ett funktionshinder besitter.

Inom utbildningspolitiken har regeringen under 2009–2011 genomfört stora tillfälliga satsningar på utbildningsplatser inom den yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen, yrkesvux, inom yrkeshögskolan och inom universitet och högskolor. Den reformerade gymnasieskolan och lärlingsutbildningen är andra exempel på viktiga reformer som kommer att underlätta arbetsmarknadsinträdet och företagets kompetensförsörjning. Även inom arbetsmarknadspolitikens ram genomförs kortare utbildningsinsatser.

Regeringens främsta mål är att föra Sverige mot full sysselsättning och därigenom minska utanförskapet. Arbetet är grunden för vår gemensamma välfärd och ger människor möjlighet till egen lön, arbetsgemenskap och att forma den egna vardagen. En väl fungerande arbetsmarknad, där utbud och efterfrågan kan matchas samman på ett tillfredsställande sätt, är därför av största vikt, såväl för den enskilda individen som för samhället som helhet. Så kan vi bygga Sverige starkare.

Anf. 37 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Tack, ministern för svaret! Det här är en viktig fråga för den ekonomiska utvecklingen för Sverige, men den är lika viktig för varenda individ som ska in på arbetsmarknaden och i dag står utanför.

I sitt svar säger ministern att insatser för att motverka de strukturella flaskhalsarna måste bygga på faktaunderlag. Man undrar: När kan en flaskhals uppstå? Det är om arbetsgivare inte hittar arbetskraft med rätt kompetens. Då kan flaskhalsar uppstå. Men när övergår det till att bli en strukturell flaskhals? När övergår det till att bli en samhällsstruktur? Jo, det är när staten trots hög arbetslöshet inte investerar i kompetenslyft för den del av arbetskraften som står utanför arbetsmarknaden. Det är då det övergår till en strukturell flaskhals.

115 000 arbetslösa saknar i dag gymnasieutbildning. Med en sådan politik som regeringen driver i dag riskerar man att hamna i en strukturell arbetslöshet. Det är det som är regeringens politik.

Det finns ytterligare faktorer som kan göra att det uppstår en strukturell flaskhals. En av dem är dåliga villkor i a-kassan. När en medborgare utbildas och samhället investerar pengar i utbildningen kommer personen sedan ut på arbetsmarknaden och möts av att efterfrågan på just de jobben inte är särskilt hög. Man har själv investerat i utbildningen och samhället har investerat i utbildningen, och då måste man ta första bästa jobb. Då blir man överkvalificerad för den arbetsuppgift som man utför. Samhället missar att göra en riktig matchning.

Dagens låga a-kassa bidrar också till den strukturella flaskhalsen. Dagens låga a-kassa kan man jämföra med folkpensionen när den infördes 1913. Då var pensionsåldern 67 år, men medellivslängden var kortare, bara runt 60. På liknande sätt är det med a-kassan i dag: Man har en a-kassa, men det är bara en tredjedel som får a-kasseersättning enligt Arbetsförmedlingen. Det är några få ynka procent som får 80 procent av den tidigare inkomsten, vilket det ju från början var tänkt att försäkringen skulle ge. Försäkringen i sig, sådan den är utformad i dag, blir också en del av den strukturella flaskhalsen.

Anf. 38 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på interpellationen! Det är en allvarlig fråga som Jasenko Omanovic ställer till statsrådet, och det är väldigt allvarligt att svaret är helt innehållslöst.

För att få lite bakgrund till det här, fru talman, vill jag titta lite på en rapport från Svenskt Näringsliv med titeln *Att söka men inte finna*. I rapporten, som är Svenskt Näringslivs rekryteringsenkät från april 2010, konstaterar man några väldigt viktiga och allvarliga saker som har direkt koppling till den interpellation Jasenko Omanovic ställer.

Man konstaterar sammanfattningsvis att trots att det finns fler arbetslösa så misslyckas vart femte rekryteringsförsök av Svenskt Näringslivs medlemsföretag. Svårigheter att hitta rätt medarbetare leder till missade affärer, och man sammanfattar hela den här misslyckade regeringspolitiken så här: ”Att företagen har svårt att hitta medarbetare med rätt kompetens och att många rekryteringsförsök helt misslyckas, även i en lågkonjunktur då tillgången på ledig arbetskraft är god, visar att den svenska arbetsmarknaden fungerar dåligt. Tjänster som inte kan tillsättas innebär

att arbetslösa missar möjligheter till jobb. För företagen medför det missade affärer eller att expansion måste skjutas på framtiden.”

Detta är inte en socialdemokratisk pamflett, utan det är en rapport från Svenskt Näringsliv. Det är oerhört allvarligt att när nu arbetsmarknadsministern som är ansvarig för dessa frågor får en möjlighet att svara på en interpellation med anledning av misslyckandet inom arbetsmarknadspolitiken så är svaret i princip innehållslöst.

I svaret sägs det så här: Jobben växer till i Sverige. Sveriges återhämtning från den ekonomiska och finansiella krisen är stark och snabb. Vi har en bred jobbpolitik. Insatserna för att motverka strukturella flaskhalsar måste bygga på ett gott faktaunderlag. Regeringen har stärkt arbetet inom detta område. Regeringens främsta mål är att föra Sverige mot full sysselsättning och därigenom minska utanförskapet.

Så säger man att arbete är grunden för vår gemensamma välfärd och ger människor möjlighet till egen lön.

Ursäkta mig, fru talman, men detta är en massa floskler och inte ett enda svar på den allvarliga fråga som interpellationen innehåller.

Svenskt Näringsliv säger att regeringens arbetsmarknadspolitik är misslyckad och att den leder till sämre affärer och misslyckade rekryteringar. Man kan bara tänka sig att om dessa rekryteringar hade lett till arbete, då hade det självklart lett till fler affärer, fler rekryteringar och färre arbetslösa i en uppåtgående spiral. Men regeringens totalt misslyckade arbetsmarknadspolitik skruvar ned spiralen och det blir färre rekryteringar, fler arbetslösa, färre affärer, fler arbetslösa, färre affärer i en nedåtgående, moderat spiral.

Denna allvarliga fråga får inget svar. *Att söka men inte finna* heter den här rapporten. Jassenko Omanovic kommer att få söka men inte finna något svar. Jag kommer att få söka men tyvärr inte finna något svar i det arbetsmarknadsministern har att säga här i dag. Det är för att den moderatledda regeringen inte har något svar på de här frågorna. Den som är arbetslös kommer att få söka men inte finna något jobb. Arbetsgivarna kommer att få söka men inte finna någon att anställa.

Frågan hänger i luften, och den kvarstår: Inser arbetsmarknadsministern hur allvarlig situationen är? Inser arbetsmarknadsministern vilken skada den passiva moderata arbetsmarknadspolitiken gör för arbetsgivare, för arbetslösa, för det här landet och för våra möjligheter att skapa en stark välfärd, bra jobb och trygghet?

Anf. 39 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Missmatchning handlar precis som föregående talare har varit inne på om att det finns arbetslösa och det finns en massa företag som söker människor att anställa, men de kan inte hitta varandra eller så väljer företagen av olika skäl att inte anställa de människor som finns till hands.

Det här är, inte alltid men ofta, något av ett lyxproblem, det vill säga ett problem som uppstår när man har en situation med god konjunktur och låg arbetslöshet. Ju färre arbetslösa det finns desto bättre går det för ekonomin, desto fler människor vill företagen anställa, men desto färre finns det tillgängliga att anställa.

Detta har också blivit ett tilltagande problem under senare år i takt med att ekonomin har blivit alltmer specialiserad: Våra företag kräver mycket av sina anställda.

Jag tror att den missmatchning som Jasenko Omanovic tar upp är ett problem, och det kommer i allt större utsträckning att bli ett problem för alla ekonomier som det går så bra för som den svenska.

Men jag tycker samtidigt att Socialdemokraterna i dagsläget överdriver bildsättningen. Det finns ett antal olika mått för att studera missmatchningen. Vi har till exempel Beveridgekurvan som mäter sambandet mellan andelen arbetslösa och antalet lediga platser som andel av antalet personer i arbetskraften. Det där lät väldigt komplicerat, men det är i varje fall ett av de mått som används för att titta på missmatchningen. Den kurvan pekar i fel riktning, men samtidigt kan man konstatera att bristtalen på arbetsmarknaden inte ligger på anmärkningsvärt höga nivåer. Enligt Konjunkturinstitutets barometerundersökning har andelen företag som redovisar att man har brist på arbetskraft visserligen ökat, men bristtalen ligger som sagt fortfarande på historiskt rimliga nivåer.

Det här är en naturlig konsekvens av den utveckling vi har sett under senare år med en allvarlig finanskris. Vi såg exakt samma situation efter 90-talskrisen som vi ser nu; det är alltså en ganska normal situation givet var vi befinner oss.

Jag tycker alltså att Socialdemokraterna drar alldeles för stora växlar på detta, men man ska vara vaksam, för i takt med att arbetslösheten sjunker kommer missmatchningen att bli ett större problem.

Det som framför allt är märkligt är dock på vilket sätt och med vilka politiska verktyg Socialdemokraterna vill hantera problemet. Jasenko Omanovic pratade om strukturella flaskhalsar i matchningen. Jag kan berätta om den absolut mest allvarliga strukturella flaskhalsen i matchningen: Det är utanförskapet. Det är att människor under väldigt lång tid har befunnit sig i utanförskap och bidragsberoende. Detta gör att de kommer långt från arbetsmarknaden. Arbetsgivarna är rädda för att anställa dem.

Vad är då Socialdemokraternas lösning på detta problem? Jo, att höja bidragen! På vilket sätt löser vi matchningen genom att ge högre bidrag till människor så att fler fastnar i bidragsberoende och utanförskap och därmed kommer längre bort från arbetsmarknaden?

Den andra lösningen som Socialdemokraterna förordar är att ta bort RUT och ROT och dubbla skatten på ungdomars arbete. Ungdomar är den grupp som i genomsnitt befinner sig längst bort från arbetsmarknaden. Vi har en hög ungdomsarbetslöshet. I det läget är det vansinnigt att dubbla skatten på alla ungdomar som arbetar. Det är precis den politiken som man inte ska använda sig av.

För det tredje säger Socialdemokraterna nej till många av de reformer som vi genomför av det svenska skolväsendet och som handlar om att stärka kompetensen hos unga människor.

Om det är någonting som är missmatchat i dagens svenska politiska debatt är det alltså Socialdemokraternas politik. Där tycker jag att Jasenko Omanovic och Patrik Björck faktiskt är svaret skyldiga att berätta hur det går ihop.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Svenskt Näringslivs olika undersökningar verkar vara facit för Socialdemokraterna. Det gläder säkert Svenskt Näringsliv. De skriver mycket bra om arbetsmarknadspolitik.

I rapporten om mismatchning från Svenskt Näringsliv kan man läsa en hel del intressant om hur det står till i Sverige. Det som slår mig när jag läser rapporten är att det är väldigt stora regionala skillnader på var arbetskraften finns och var arbetskraftsbehoven finns. Det är också stora skillnader när det gäller företagsklimatet.

Det där är intressant, tycker jag, för någonstans blir det väldigt motsägelsefullt när Socialdemokraterna vill ta bort 100-dagarsregeln och säger att ni behöver inte söka jobb som är lediga på andra orter och ställen än där ni just befinner er. Detta bidrar verkligen till mismatchning. Om det finns en nyexaminerad ingenjör i Stockholm och Volvo ska anställda 1 000 ingenjörer så säger ni: Sök inte det där jobbet!

Ännu värre blir det i inlandslänen där man ser att det är stora problem på arbetsmarknaden. Ni säger att man ska vara kvar i några månader och söka på orten, fast man vet att det finns jobb någon annanstans. Det ger en riktigt dålig matchning.

Det som också är en mismatchning när man lyssnar på oppositionen är vad den egentligen vill när det gäller till exempel restaurangmomsen som kommer att leda till flera arbeten. Vad vill oppositionen när det gäller jobbskatteavdrag, fastighetsskatt och RUT-avdrag? Svenskt Näringsliv skriver också om detta; det finns en stor jobbtillväxt inom hushållssektorn. Där vill ni ta bort möjligheterna och ta bort jobbchanserna.

Jag tycker att det är viktigt att man söker de jobb som finns. En stor utmaning vi har i Sverige är de utlandsfödda som är utbildade och har erfarenhet och som i dag inte kommer till sin rätt. Här i Stockholms län pågår ett stort projekt, Anställ kompetensen, för att försöka ta till vara alla de människor som redan finns i Sverige och som inte kommer in på arbetsmarknaden eller som jobbar med någonting som de egentligen är överkvalificerade för.

Om man tittar på Arbetsförmedlingens rapport om bristyrken som de kom med det första halvåret 2011 kan man se att det råder brist inom en hel del områden. Det som är gemensamt för områdena är att detta är utbildningar som kräver många års studier. Vi pratar om läkare, ingenjörer, civilingenjörer, befäl, gymnasielärare i yrkesämnen, operationssjuksköterskor och förskollärare. Det är långa utbildningar. Därför är det glädjande att vi aldrig har haft så många på universitet och högskolor som vi har just nu. Vi försöker utbilda i fatt, men det kommer att ta tid. Man blir inte läkare på en arbetsmarknadsutbildning eller på en kurs. Man blir inte VVS:are, byggnadsingenjör eller snickare heller.

Problemet är att många av dem som är arbetslösa har bristande utbildning och erfarenhet. Det är den stora utmaningen. Därför är det viktigt att vi har byggt ut skolsystemet så att man kan gå en reguljär utbildning och utbilda sig inom ett bristyrke, till exempel till VVS:are eller byggnadssnickare.

Missmatchningen är ingen lätt nöt att knäcka. Vi behöver många olika åtgärder. Vi behöver arbetsmarknadsutbildning, men vi behöver också satsningar i det reguljära systemet. På sikt kommer vi att komma i fatt, men vi kommer också att behöva ta hjälp av arbetskraftsinvandring

för att möta den efterfrågan på arbetskraft som finns i Sverige. Det är någonting som inte har varit så där jättepulärt hos oppositionen – att människor kommer från andra delar av världen till Sverige för att få ett jobb där vi har en efterfrågan på arbetskraft. Vi måste ha både arbetskraftsinvandring och utbildningar och vi måste ta till vara den kompetens som redan finns i Sverige, inte minst bland utrikes födda och funktionsnedsatta.

Anf. 41 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Först skulle jag vilja säga något till Fredrik Schulte. Vi pratar om mismatchning. Vi pratar om egentliga problem. Och så säger Fredrik Schulte att detta är lyxproblem! Då kan vi säga att 381 000 svenskar har ett lyxproblem – de har inget jobb. Varannan arbetsgivare som rekryterar har alltså ett lyxproblem – de hittar ingen arbetskraft. Vilket lyxproblem de lever med! Skulle det vara lyxproblem att vara arbetslös? Det känns som att man saknar ord att beskriva detta.

Dessutom säger Fredrik Schulte att utanförskapet är det största problemet och att vår politik med höjda bidrag, som han säger, leder till utanförskap. Hur många tusen människor har ni placerat in i fas 3 med er passiva arbetsmarknadspolitik? Varje morgon vaknar Sverige med 50 nya personer i fas 3. Det är 50 nya personer som får mat för dagen, och det får räcka med det. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man kallar detta för lyxproblem.

Den passiva arbetsmarknadspolitikerna leder till mismatchning. TCO har snart sin kongress. TCO lyfter fram som en viktig fråga och som ett krav att Riksbanken ska ha ytterligare ett mål. Den ska inte bara hålla inflationen i schack utan den ska ha ett sysselsättningsmål. De två saker som de strukturella flaskhalsar som jag nämnde i mitt förra inlägg beror på är för det första att man inte utbildar tillgänglig arbetskraft till de jobb som finns och för det andra att det är låg nivå på a-kassan. Det är bland annat detta som TCO ser som problem när man läser igenom deras synpunkter. Därför vill de att Riksbanken ska ha ett sysselsättningsmål. Varför det? Jo, därför att arbetsmarknadspolitikerna nu har abdikerat.

Om jag hade varit arbetsmarknadsminister skulle jag ha ställt mig frågan: Hur kan en så stor organisation som TCO gå ut och kräva att Riksbanken ska ha ett sysselsättningsmål och att vi inom politiken inte ska ha någonting att säga om det? I dag ligger ansvaret här i kammaren eller på andra sidan vattnet, i Rosenbad, för att föra en politik som främjar och ökar sysselsättningen i landet. Men en sådan politik saknas i dag.

Man kan titta på det som har hänt under det senaste året i Arbetsförmedlingen med ökningen av antalet nya jobb som är anmälda. Till hälften av de jobb som har tillkommit till Arbetsförmedlingen kanske man hittar en arbetssökande. Det finns ingen ledig arbetskraft som passar till de jobb som finns. Därmed är arbetsmarknadspolitikerna misslyckad i och med att man saknar arbetsmarknadsutbildningar. Man förkortar dem till utbildningar på några veckor. De riktiga arbetsmarknadsutbildningarna har försvunnit helt och hållet.

Anf. 42 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag måste erkänna att jag blir lika förvånad och orolig som Jasenko Omanovic när jag hör Moderaterna här i kammaren. Jag var

inledningsvis orolig när jag hörde arbetsmarknadsministrernas innehållslösa svar på en viktig och allvarlig interpellation. Det är klart att man blir ännu mer förvånad och orolig när man får höra Moderaterna kalla detta för lyxproblem. De pratar om lyxproblem i sammanhang med 8 procents arbetslöshet.

Var femte rekrytering misslyckas. Affärer går till spillo. Regeringens arbetsmarknadspolitik är misslyckad. Långtidsarbetslösheten ökar. Ungdomsarbetslösheten är högst i Europa. Det här kallar Moderaterna ledda av den moderata arbetsmarknadsministern för ett lyxproblem. Det är fullständigt fantastiskt att något sådant här kan uppstå i en arbetsmarknadspolitisk debatt i ett sådant här allvarligt ämne i en sådan här allvarlig situation. Raljerande, okunnigt och lättsinnigt kallar man detta för lyxproblem.

Det är dags att avslöja den moderata bluffen. Den moderata arbetsmarknadspolitiken leder inte till några som helst resultat. Ni har haft fem år på er. Vi har sett jobbskatteavdrag efter jobbskatteavdrag. Ni har försämrat a-kassan och ni har försämrat sjukförsäkringen. Ni har sagt: Visserligen gör detta ont, visserligen är det svårt och visserligen ökar det orättvisorna, men det kommer att leda till fler jobb! Men det har lett till 8 procents arbetslöshet, Europas högsta ungdomsarbetslöshet och en stadig ökande långtidsarbetslöshet. Det har lett till missade affärer och till misslyckade rekryteringar. Det är dags att avslöja den moderata bluffen. Politiken leder bara till ojämlikhet och orättvisor.

Ni sade till pensionärerna: Lugna er! Ni får stå ut med orättvisor. Den här politiken kommer att leda till fler jobb och det blir höjda pensioner! Nu kan vi se facit. Det blev färre jobb, sänkta pensioner och större orättvisor för alla inklusive pensionärerna.

Anf. 43 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Det är uppenbart att jag gjorde en miss i interpellationsdebatten. Jag förutsatte att man kunde föra en något så när intellektuell och hederlig debatt. Men vi kan konstatera att Patrik Björck och övriga debattörer från Socialdemokraterna inte var intresserade av det.

När jag pratade om lyxproblem menade jag att mismatchning ofta kommer som en konsekvens av låg arbetslöshet. Det kommer ofta som en konsekvens av att det går bra för landets ekonomi. På så sätt blir det oftast ett lyxproblem. Men jag förstår att man inte är intresserad av att ta till sig det resonemanget.

Varför tog jag då upp detta? Jo, därför att i debatten försöker Socialdemokraterna nu att få det att framstå som att alla som är arbetslösa har drabbats av ett mismatchningsproblem. Men det stämmer inte. Jag försökte ta upp de relevanta måtten på mismatchning. Jag talade om Beveridgekurvan och bristtalen på arbetsmarknaden, men man var inte intresserad av att adressera det. Man var inte intresserad av att svara på frågan, utan man fortsätter bara att traggla sin retorik därför att den är inövad och invand.

Sedan pratar man också om fas 3. Ni socialdemokrater får gärna förklara hur era så kallade välfärdsjobb, som Tommy Waidelich presenterade på DN Debatt, är bättre på något sätt. Där talas det om att alla människor som har varit arbetslösa i längre än sex månader ska ta de jobb som de blir tilldelade med en lön på 1 000–2 000 kronor över socialbi-

dragsnormen. Snacka om att plocka bort människor från arbetsmarknaden! Det skrev er ekonomisk-politiska talesperson på DN Debatt. Förklara hur det minskar missmatchningen!

Det här med fas 3 handlar om en gammal skuld som vi har fått ta över från er. Det är en gammal skuld till följd av att er skol- och utbildningspolitik har varit så havererad att människor har hamnat i utanförskap och kommit så långt bort från arbetsmarknaden.

Jag tycker också att ni måste svara på de frågor som har ställts här. Varför är 100-dagarsregeln ett sätt att minska missmatchningen på arbetsmarknaden?

Anf. 44 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Jag begärde ordet i den här väldigt viktiga interpellationsdebatten därför att det är väldigt allvarligt att man pratar om att det finns en miss i matchningen på svensk arbetsmarknad eftersom just matchningen är den stora reformen i den moderatledda regeringens arbetsmarknadspolitik. Man har lagt i princip allting i korgen för att matcha människor till jobb. Därför blir det allvarligt när till exempel Svenskt Näringsliv och Företagarna berättar att det är svårt att rekrytera. Personalen finns inte.

Det blir ännu mer komplicerat på den svenska arbetsmarknaden eftersom antalet jobb växer nu. Det kommer nya jobb, men antalet långtidsarbetslösa ökar. De försvinner inte. Antalet människor som rasslar in i åtgärderna, i garantierna, ökar. Antalet människor som hamnar i fas 3, återvändsgrändan i den borgerliga arbetsmarknadspolitikerna, ökar. Det minskar inte. Det innebär att missmatchningen blir ännu allvarligare. Det gäller kanske inte de människor som har en grundläggande utbildning och kan söka de nya jobb som växer fram, utan det gäller de människor som har fastnat i den borgerliga långtidsarbetslösheten och fas 3. Antalet människor som finns i garantierna ökar.

Missmatchningen är ingenting nytt. Det är ingenting som det diskuteras om nu. Under den förra mandatperioden satt jag också i arbetsmarknadsutskottet under den moderatledda regering. Då hade vi ett seminarium där företagarna vittnade om att det fanns lite problem med att rekrytera nya medarbetare, och då var vi på väg in i en lågkonjunktur. Då hade det varit alldeles utmärkt att satsa och investera i människors kunskap så att de nu, när jobben växer fram, hade kunnat få de nya jobben. Men, nej, det gjorde man inte. Antalet arbetsmarknadsutbildningar minskar också. De ökar inte, utan de minskar. Därför blir missmatchningen på arbetsmarknaden i dag så mycket allvarligare.

Men det var egentligen inte det jag skulle säga. Jag läste svaret från arbetsmarknadsministern där hon hänvisar till utbildningspolitiken och den förändring som den borgerliga regeringen har gjort när det gäller gymnasieskolan och yrkesprogrammen. Men dagens unga i Sverige har sagt att de inte gillar att den borgerliga regeringen tycker att de yrkesinriktade programmen inte ska leda till att man kan söka sig vidare om man efter ett par år känner att man inte trivdes som undersköterska utan vill gå vidare i livet till ett nytt yrke. Man byter faktiskt jobb i dag. Den borgerliga regeringen har låst in ett antal unga och sagt att bara de är yrkes-skickliga kan de gå det här gymnasieprogrammet och i bästa fall får de en chans sedan om de skulle vilja byta yrke.

Facit finns här och nu. Antalet arbetsmarknadsutbildningar minskar. Färre människor får chansen. Jag tror inte att de unga i dag är så dumma att de inte ser vart detta leder fem tio år senare i livet. Ska de välja en sådan utbildning innebär det svårigheter att få nya chanser senare i livet, och det säger de att de inte vill vara med om.

Lärlingsutbildningen ställer väldigt stora krav på utbildningsföretagen. De ska utbilda de ungdomar som ska gå på de här lärlingsutbildningarna. Då blir min fråga: Har arbetsmarknadsministern, utbildningsministern och hela den borgerliga regeringen försäkrat sig om att utbildningsföretagen, det vill säga de företagare som ska utbilda unga, är redo för det ansvar som det innebär?

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Sverige kom väldigt starkt ur den här krisen. Vår ekonomi är bland de starkaste i hela Europa. Vi har aldrig haft så hög tillväxt. Vi kan se att arbetslösheten går ned. Långtidsarbetslösheten minskar. Vi har 115 000 fler sysselsatta än för ett år sedan. Vi har tagit tillbaka jobbtappet under finanskrisen. Det är också väldigt många fler som kommer in på arbetsmarknaden och söker de lediga jobben när vi har halverat sjukskrivningstalen i Sverige.

Någonstans måste man hålla sig till någon sorts hederlighet när det gäller hur det ser ut på den svenska arbetsmarknaden. Det går bra, det går åt rätt håll, men det går inte tillräckligt bra så länge det finns personer som inte får jobb.

Det är inte heller så, som det påstås från oppositionen, att man kan lösa de problem med efterfrågan på arbetskraft som finns genom arbetsmarknadsutbildning. I rapporter från Arbetsförmedlingen och från andra organ kan man se väldigt tydligt var bristyrkena finns. Som jag sade i mitt tidigare inlägg handlar det om läkare, byggnadsingenjörer, civilingenjörer, maskinfäl, gymnasielärare, operationssjuksköterskor, IT-personal och så vidare. Det är sådana yrken som kräver långa utbildningar. Gymnasieskolan är minimum, men det ska gärna vara högskoleutbildningar. Det har aldrig gått så många på universitet och högskolor som det gör i Sverige i dag. Men man blir inte elektriker på en kortare kurs. Jag tror inte heller att oppositionen menar att man ska ha arbetsmarknadsutbildningar med aktivitetsstöd i tre eller fyra år. Det är också den allra dyraste utbildningsformen som finns. Den kostar ungefär tre gånger så mycket som en reguljär utbildning.

Jag tror inte heller att lösningen är att alla ungdomar ska gå exakt samma form av utbildning. Det har visat sig att ett av problemen med de ungdomar som inte kommer in på arbetsmarknaden är att de har slutat skolan därför att de inte har trivts särskilt bra i skolan. Skolan har inte kunnat möta deras behov. Forskningen visar också att när man gjorde gymnasieskolan treårig och högskoleförberedande tappade man många elever som inte gick den här utbildningen fullt ut. Det måste vara bättre att alla ungdomar får chansen, både de som är teoretiskt motiverade och vill gå en teoretiskt inriktad gymnasieutbildning och de som är praktiskt motiverade och kanske sedan, om ett par år, vill komplettera och få högskolebehörighet.

Vi behöver flera vägar in på arbetsmarknaden och inte bara en smal stig. Vi behöver många olika vägar i form av yrkespraktik, lärlingsut-

bildningar, lärlingsprovanställningar och inte minst gymnasieskolan. Vi behöver flera aktörer som hjälper till med matchningen. Socialdemokraterna säger ju nej till olika aktörer. Ni vill att Arbetsförmedlingen ska sköta den här matchningen. Ni säger nej till att människor ska flytta till de lediga jobben. Hur går det ihop? Hur blir matchningen bättre om man inte behöver söka de lediga jobb som finns? Vi vet ju att det är så viktigt vad man gör de första dagarna. Varför ska man inte söka lediga jobb då och vara beredd att flytta dit där de finns? Förklara det!

Avslutningsvis undrar jag hur en kompetenskommission som kostar 1 miljard kronor ska kunna lösa mismatchningen på arbetsmarknaden.

Anf. 46 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Jag vill påminna arbetsmarknadsministern om att Svenskt Näringsliv inte har kritiserat den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken. Det är inte vi som styr, utan det arbetsmarknadsministern som styr, och det är dit kritiken riktas. Jag säger detta för att det ska vara klart och tydligt vem som kritiseras för att det inte finns kompetent arbetskraft för de jobb som finns tillgängliga.

115 000 människor, de flesta ungdomar, är arbetslösa och saknar gymnasieutbildning. De har 40–45 år tills de går i pension. De ska tillföra det här landet och sig själva någonting under 40–45 år. Redan i dag står de i den positionen att de inte kan nå arbetsmarknaden och har 40–45 år framför sig. Då säger arbetsmarknadsministern: Nej, vi kan inte göra någonting. Vi kan inte göra någonting på det här området.

Ni vill satsa på långa utbildningar. Självklart krävs det utbildningar. Men vi har 115 000 människor, de flesta unga, som har 40–45 yrkesverkssamma år framför sig. Ska vi stå i armarna i kors och säga: Nej, vi kan inte göra någonting, för det krävs långa utbildningar?

Det är därför TCO och andra organisationer säger: När politiken har abdikerat måste någon ta ansvar. Ska Riksbanken ta ansvar? Det tycker jag är skandal!

Anf. 47 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern räknade i sitt inlägg upp bristyrkena, var de finns i framtiden och vad som krävs för att man ska kunna bli läkare, sjuksköterska – alla de yrken som ministern räknade upp. Det är där bristyrken finns i framtiden. Då undrar jag: Vilka ungdomar ska gå på de yrkesprogram som inte ger behörighet till de bristyrken som arbetsmarknadsministern ser framför sig? Vilka ungdomar ska gå där? Varför har man minskat antalet platser på komvux, minskat antalet platser på arbetsmarknadsutbildningar? Nej, det är inte så att Socialdemokraterna tror att korta arbetsmarknadsutbildningar ska lösa allting på arbetsmarknaden. Om vi hade trott det hade vi inte under vår regeringstid infört Kunskapslyftet. Om vi hade trott det hade vi inte byggt ut högskolor och universitet så att de nådde människor som bor långt ut i landet. Vi hade inte gjort det om vi hade trott att korta arbetsmarknadsutbildningar skulle lösa svensk arbetsmarknads alla problem.

Jag blir bekymrad när ministern talar om dessa bristyrken. Vilka unga ska gå på den borgerliga regeringens yrkesprogram som gör att de inte kan gå vidare till eventuella bristyrken senare i livet?

När det gäller ministrernas skrivning i svaret om full sysselsättning är det i dag 65 procent som är sysselsatta, arbetsmarknadsministern. Det är väldigt, väldigt långt från full sysselsättning.

Jag tror att den borgerliga regeringen behöver ta ett nytt och ett bättre tag om arbetsmarknadspolitiken.

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Som jag sade i ett tidigare inlägg här är det 46 000 fler ungdomar i dag som har arbete jämfört med för ett år sedan, och jobbtappet på grund av finanskrisen har vi tagit tillbaka.

Nu handlar den här interpellationen inte om ungdomsarbetslöshet, men det kan vara viktigt att påpeka att vi har vidtagit en mängd olika åtgärder. Framför allt ser vi till att skolan blir bättre. Det är ett arv från Ylva Johanssons tid som skolminister att väldigt många barn och unga inte fick chansen att få en bra grund att stå på. Det försöker vi nu åtgärda, och det kommer att ta tid.

De ungdomar som väljer att gå tillbaka till skolan under det här året har möjlighet att få ett höjt studiebidrag på drygt 6 000 kronor i månaden för att slutföra sin utbildning. Vi har halverat arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Socialdemokraterna tror att det blir fler ungdomar som får ett jobb om man höjer arbetsgivaravgifterna med 10 miljarder kronor.

Vi har genomfört satsningar på lärlingsutbildningar, som vi tror är ytterligare en väg in på arbetsmarknaden som kan hjälpa ungdomar att hitta ett jobb. Det som Socialdemokraterna föreslår är kompetenskommission. Det vore intressant att höra en förklaring vad en kompetenskommission ska göra för att förbättra situationen på arbetsmarknaden. Att satsa 1 miljard kronor på en kommission kan inte vara rätt väg att gå.

Hur kan det bli bättre matchning på arbetsmarknaden om de arbetslösa inte ens ska söka de jobb som finns lediga? Hur ska de komma i jobb om de inte söker de jobb som finns? Vi har ett avlångt land där det är olika arbetsutbud i olika delar vid olika tillfällen. Det är oerhört viktigt att man har en aktiv arbetsmarknadspolitik och att arbetslösa söker jobb och är beredda att ta de lediga arbeten som finns.

Tack så mycket för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2010/11:319 om bredband

Anf. 49 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att tillgodose de behov som Länsstyrelsen i Kronobergs län pekar på avseende bredbandsutbyggnad. Carina Adolfsson Elgestam har även frågat mig när jag anser att regeringens åtgärder ska leda till att det finns fungerande bredband i hela landet.

PTS har på regeringens uppdrag gjort en geografisk kartläggning av bredbandstillgång och användning i Sverige. Den visade att mer än 99 procent av hushåll och arbetsställen har täckning av bredband via tråd-

bundna och/eller trådlösa nät. Det innebär att Sverige redan i dag ligger i toppen inom IT-området i olika internationella jämförelser.

Det övergripande målet för regeringens bredbandsstrategi är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Strategin har följande tydliga delmål: År 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund. Delmålet, att 40 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund år 2015, är redan uppnått. I dag är den siffran enligt PTS 44 procent.

Utgångspunkten är att statens huvudsakliga roll är att se till att marknaden fungerar effektivt och att marknadsaktörerna ges goda förutsättningar för sin verksamhet i hela landet. Samtidigt ska hänsyn tas till att förutsättningarna för att anlägga infrastruktur skiljer sig åt i olika delar av landet. Det innebär att det är marknaden som driver utvecklingen av bredband och gör investeringar i infrastruktur. Det offentliga har ett ansvar där marknaden inte fungerar tillfredställande och där allmänna intressen inte tillgodoses.

Sverige ligger bra till, men vi kan inte nöja oss med det. Därför har regeringen fortsatt att göra satsningar på bredband. Regeringen har infört ett kanalisationsstöd som kan användas för att anlägga kanalisation samtidigt som annan infrastruktur byggs. År 2010 uppgick detta till 95 miljoner kronor.

Regeringen har dessutom genom den europeiska ekonomiska återhämtningsplanen beslutat om särskilda satsningar på bredband inom ramen för landsbygdsprogrammet på ca 250 miljoner kronor. Syftet är att öka tillgången till bredband i områden där kommersiella aktörer inte bedöms bygga ut inom rimlig tid. Syftet med satsningarna inom landsbygdsprogrammet är att, med utgångspunkt i lokala behov, öka tillgängligheten till bredband i landets glesbefolkade områden. Medborgare och företag i hela landet kan därmed få möjlighet att delta i informationssamhället och ta del av kommersiell och offentlig service. Regeringen har även satsat medel för att kunna medfinansiera befintliga stöd i landsbygdsprogrammet och kanalisationsstödet. Regeringen anslog 95 miljoner kronor för detta 2010 och ytterligare 20 miljoner år 2011. Insatserna kompletterar befintliga insatser till exempel inom strukturfonderna. Dessutom görs ytterligare investeringar som är medfinansierade av strukturfondsprogrammen.

Därtill har Jordbruksverket, som Carina Adolfsson Elgestam konstaterar, omfördelat ytterligare 40 miljoner kronor till bredbandsinsatser inom landsbygdsprogrammet eftersom efterfrågan på medel till bredband är stort. Sammantaget, inklusive andra insatser som möjlighet att få ROT-avdrag för att dra in fiber i hemmet, satsar regeringen närmare 1 miljard kronor på att under åren 2010–2014 bygga ut bredband där marknaden inte räcker till.

Regeringen har även tillsatt Bredbandsforum som en del av bredbandsstrategin. Syftet med forumet är att det ska vara en plattform för dem som verkar på den svenska bredbandsmarknaden, representanter för organisationer, företag och myndigheter.

Regeringen arbetar just nu med att ta fram en digital agenda för Sverige. Agendan syftar till att bättre utnyttja statens befintliga resurser och samordna åtgärder kring behov som är gemensamma för regeringens

initiativ på IT-området, till exempel säkerhet, infrastruktur, kompetensförsörjning, tillit, tillgänglighet, användbarhet, standarder, entreprenörskap och innovation.

Jag kan således konstatera att det pågår ett flertal initiativ på området som syftar till utbyggnad av bredband i alla delar av landet. Jag kommer inte att slå mig till ro förrän målet i regeringens ambitiösa bredbandsstrategi är uppnått.

Anf. 50 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Jag får tacka ministern för svaret och kan konstatera att det är väldigt mycket ord, men jag upplever nog att det är väldigt lite verkstad.

Vi kan börja med målet att Sverige ska ha bredband i världsklass. Det tycker jag är ett alldeles utmärkt mål. Men för att man ska uppnå ett mål måste man se till att det finns resurser.

I Kronobergs län med väldigt mycket landsbygd och många byar är det många som fortfarande saknar tillgång till bredband. Att göra en sådan här investering kostar en hel del. Ministern räknar här upp olika satsningar i antal miljoner. Det är klart att det då är intressant med det så kallade kanalisationsstödet på 95 miljoner, som omnämns i svaret, 2010. Det skrivs ingenting om detta år, 2011.

Det är också intressant med landsbygdsprogrammet och de 250 miljonerna. Det tycker jag att man kan sätta i relation till att i Kronobergs län finns det en efterfrågan på 35–40 miljoner per år de närmaste åren. Då får man liksom någon form av bild av vad det här i grund och botten handlar om. Av de 95 miljonerna som fanns för 2010 skulle bara lilla Kronobergs län ha ett behov av kanske 35 miljoner, samma sak när det gäller de 250 miljonerna.

Vi ska också komma ihåg att pengarna för landsbygdsprogrammet, som lyfts fram som en fantastisk satsning som vi kan använda, är pengar som konkurrerar med andra saker som länen också har ansvar för eller vill arbeta med, till exempel butiker på landsbygden, det vill säga stödet till lanthandel. Det är samma pengar det handlar om. Det är dem man ska konkurrera om.

Jag kan inte uppfatta det som annat än att det verkligen är lite verkstad som ministern bidrar med här, men det är mycket ord. Det låter mycket. Det låter som att det är mycket pengar, men i verkligheten är det knappt någonting.

Om vi då går vidare till den andra satsningen som handlar om Jordbruksverket och deras ytterligare 40 miljoner kronor – det låter väl helt otroligt – är det till hela Sverige. Och det är inte bara i Kronobergs län som det här behovet finns, utan det finns också i andra län. Behovet finns i Östergötland, behovet finns i Dalarna – jag kan fortsätta – utifrån att landsbygden finns över hela landet. Och Kronobergs län, kan jag upplysa ministern om, får 1 miljon av de 40 miljonerna. Det blir ju som en droppe i havet i förhållande till behovet.

Utifrån att ministern säger att hon inte tänker slå sig till ro vore det bättre om hon tog reda på det som är verkligheten, vad det här i grund och botten handlar om och hur mycket pengar som finns. Det finns de facto, ser man om man läser vårpropositionen, ett reformutrymme de

närmaste åren. Det vore kanske läge att använda pengarna till att göra satsningar på bredband.

Prot. 2010/11:95
3 maj

Anf. 51 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M):

Fru talman! IT ska underlätta vardagen för människor och företag. Ny kommunikationsteknik har effektiviserat vårt arbete, berikat vår fritid och möjliggjort en mobil livsstil för många av oss. Och ökad digital delaktighet kan innebära ökad tillväxt och internationell konkurrenskraft.

Från Moderaternas och Alliansens sida ser vi och vill använda IT:s potential för att öppna för framtidens jobb och företagande i Sverige. Användningen av IT bidrar till att nya företag, nya tjänster och produkter skapas och utvecklas, och därmed ökar produktiviteten i hela ekonomin.

Internet bidrog under 2009 med uppskattningsvis 205 miljarder kronor, motsvarande 6,6 procent av bnp, till den svenska ekonomin. Det innebär att Internetekonomin är lika stor som byggsektorn eller transportsektorn i Sverige, enligt en undersökning som Boston Consulting Group har gjort.

För allt detta är en säker och tillgänglig IT-infrastruktur grundläggande. Politikens roll är att visa inriktningen. Med bredbandsstrategin har vi satt tydliga mål för IT-infrastrukturen. Vi arbetar även för ett tydligare, mer teknikneutralt och mer konkurrensfrämjande regelsystem, inte bara för trådbundna nät utan även trådlösa. Och trådlösa lösningar blir allt viktigare. Sedan första halvåret 2010 är mobilt bredband större än DSL i Sverige.

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam påstår i sin interpellation att den privata marknaden aldrig kan säkerställa att det finns fungerande bredband i hela landet. Sverige har i dagsläget en väldigt hög täckning av bredband, över 99 procent, vilket även kommer att förbättras när 800 megahertzbandet tas i bruk. Enligt World Economic Forum är Sverige för andra året i rad på första plats bland världens mest konkurrenskraftiga digitala ekonomier.

Det räcker tydligen inte för Carina Adolfsson Elgestam. Hon efterfrågar ytterligare statliga satsningar från Alliansens sida. Men, fru talman, jag skulle vilja be Carina Adolfsson Elgestam att redovisa hur mycket Socialdemokraterna skulle satsa på bredbandsutbyggnad enligt deras vårskuggbudget som presenterades i går. Jag har kollat lite snabbt, och där nämns inte orden digital, bredband, elektroniskt eller IT en enda gång. Jag kunde inte heller hitta några siffror eller satsningar på detta alls. Det märkligaste är att när Socialdemokraterna pratar om grundläggande infrastruktur har de inte ens kommit till 1990-talet. De talar fortfarande om telefoni men glömmer helt elektroniska kommunikationer.

Anf. 52 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Det låter på Carina Adolfsson Elgestam ungefär som att staten ska ta ett mycket större ansvar för utbyggnaden av bredband, att vi ska slå in på en ny väg som vore främmande för Sverige. Sanningen är att Sverige under många år har haft en liberal politik på det här området. Vi har kreativt och med goda metoder sett till att sätta upp täckningsvillkor och villkor när vi delat ut de tillstånd som operatörerna behöver. Vi har sagt: Ni måste täcka en stor yta i Sverige. Ni måste täcka en hög andel av befolkningen.

Svar på
interpellationer

Tvärtemot vad interpellanten säger skulle jag vilja säga att det är väldigt mycket verkstad. Det är mycket verkstad från regeringen. Det är framför allt väldigt mycket verkstad ute i landet.

Jag är den första att skriva under på att det finns ett starkt engagemang för bredbandsutbyggnad på landsbygden, inte minst i Kronobergs län. Det är glädjande.

Samtidigt instämmer jag i det Eliza Roszkowska Öberg säger. Jag är stolt över att Sverige tack vare en framsynt politik under många år har så goda förutsättningar. 99 procent av alla hushåll och arbetsställen har i dagsläget bredbandstäckning, antingen via tråd eller via trådlösa nät. Tack vare att vi har varit duktiga på att använda olika tekniker när det gäller att bygga ut bredband har Sverige i dag en framskjuten position.

Jag vill också lyfta fram en viktig och intressant siffra som PTS pekar på i sin senaste bredbandskartläggning. Antalet hushåll och näringsställen som helt saknar tillgång till bredband har minskat från 2 800 år 2009 till 1 100 år 2010. Det är glädjande.

Sedan maj 2010 har det varit möjligt att söka landsbygdsprogrammets öronmärkta bredbandspengar. Det är pengar som över huvud taget inte konkurrerar med några andra målområden inom landstingsprogrammet. Jordbruksverket valde att fördela stödet i två steg. Först fördelades 100 miljoner enligt samma fördelningsnyckel som landsbygdsprogrammet i övrigt. Sedan fördelades 100 miljoner enligt principen först till kvarn. Man valde att fördela dessa 100 miljoner till de län som kunde visa att det fanns särskilt stort behov och efterfrågan i länen när det gällde bredbandsprojekt.

Totalt tog sju län möjligheten att avropa mer medel innan möjligheten stängdes i samband med att Jordbruksverket konstaterade att de tillgängliga medlen hade intecknats. Kronobergs län var ett av dessa sju län. Man var framsynt och kunde visa på många goda bredbandsprojekt och fick därför en hög tilldelning av de 250 miljoner kronor som ställdes till förfogande tack vare den europeiska ekonomiska återhämtningsplanen.

De 40 miljoner som vi i februari i år kunde fatta beslut om att tillföra handlade om resurser som i någon mening blev över under föregående år och inte hade gått åt på andra målområden. Vi valde att prioritera bredbandsområdet just för att vi såg att vi inte hade kunnat möta alla angelägna ansökningar.

En satsning på närmare 1 miljard kronor under åren 2010–2014 är i mina ögon en tydlig satsning. Vi kommer dessutom att följa upp denna satsning när vi arbetar fram den kommande digitala agendan för Sverige.

Anf. 53 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Jag ska kort kommentera det Eliza Roszkowska Öberg sade. Det är inte vi socialdemokrater som har ansvaret och majoriteten i Sverige, utan det är tyvärr ni i Alliansen.

Ni är så fixerade vid att marknaden ska lösa denna fråga. Det första ministern tar upp utifrån mina frågor och det jag visar på är att det verkar som att vi tror att staten ska lösa allt. Nej, det tror vi inte. På de platser runt om i landet där marknaden fungerar, det vill säga i städerna och kanske i större tätorter, ska marknaden ordna bredband både nu och i framtiden.

Det jag talar om, ministern, är byarna där det kanske bor 10–50 personer. I bästa fall kan kanske flera småbyar samordna så att de blir upp till 150 hushåll som kan gå samman i en ekonomisk förening och försöka installera fiber och få snabbt bredband i framtiden.

Prot. 2010/11:95
3 maj

Jag nämnde inte telefoni vid ett enda tillfälle, Eliza Roszkowska Öberg. Håll dig till fakta! Försök inte måla några bilder som inte är sanna!

En konkret fråga skulle kunna vara: I vilka byar har ministern varit ute och diskuterat med invånare som har bildat en ideell förening för att försöka få till det? De har detta behov i sin vardag för att de har ungdomar som bor hemma eller småbarn som kommer att växa upp och ha krav på tillgång till Internet. Man kanske driver företag och vill utveckla det, och då måste man ha tillgång till snabbt bredband. Då räcker det inte med 99 procent.

Ministern säger att hon är stolt. Men de som bor i byn Nöbbele utanför Växjö och som med ideella krafter försöker få till bredband är inte säkra på att de kommer att få sin ansökan beviljad eftersom pengarna som har tilldelats Kronobergs län inte räcker. Där finns problemet. Det handlar inte om vad som har hänt tidigare, ministern.

De extra pengar som Kronobergs län var förutseende nog att söka och fick enligt principen först till kvarn är vi glada över. Det är bra att vi använder de medel som finns, men det räcker inte. Det är det jag försöker peka på, och det är allvaret i detta som ministern inte ser.

Om det i Kronobergs län finns behov av investeringar på 35–40 miljoner varje år, hur ser det då ut i Dalarna, Gävleborg och Östergötland där det också behövs pengar? Det som ministern redogör för är bara en droppe i havet. Det handlar om en stor och övergripande ram för att försöka måla upp en bild av att det görs gigantiska satsningar, men när det kommer i verktygslådan är det bara en liten snutt. Det räcker inte om vi ska bli världsledande.

Anf. 54 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M):

Fru talman! Interpellanten tycker att stödet till bredbandsutbyggnad är en droppe i havet. Hon svarar dock inte på hur mycket Socialdemokraterna tänker satsa på bredbandsutbyggnad. Man kan inte bara säga nej till all politik som Alliansen har, utan man måste komma med egna förslag också. I går presenterade Socialdemokraterna sin skuggbudget, men där hittar jag inget om IT, bredband, teknikföretag eller satsningar på IT-infrastrukturen. Jag skulle uppskatta om jag fick en förklaring till detta.

IT-ministern har redan redovisat Alliansens stora och långsiktiga satsningar. Det är viktigt att titta långsiktigt, och därför kommer en digital agenda att presenteras senare i år.

Landsbygdsprogrammet finns och även kanalisationsstödet. Sedan 2010 kan man dessutom söka medfinansiering för bredbandsprojekt inom ramen för landsbygdsprogrammet eller kanalisationsstödet.

Carina Adolfsson Elgestam anklagar regeringen för mycket snack och lite verkstad. Men man ska kanske titta på sig själv först.

Jag ser fram emot det aviserade beslutet från regeringen att höja nivån på den samhällsomfattande tjänst som heter funktionellt tillträde till Internet. Då talar vi verkligen bredband till alla. Under året kommer dessutom Post- och telestyrelsen, PTS, att titta på vilka hushåll och företag som riskerar att inte få det.

Anf. 55 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Jag håller med Carina Adolfsson Elgestam om att det är angeläget att det finns ett statligt intresse att stötta utbyggnaden av bredband i de delar av landet där marknaden inte räcker till.

Men i grund och botten har den viktigaste principen för svensk bredbandspolitik under en lång rad år varit att se till att ställa krav på operatörerna och på dem som agerar på marknaden att bygga bra nät.

Min bild är att svenska operatörer också har sett att det finns en konkurrens fördel i att kunna erbjuda bra täckning både när det gäller mobil telefoni och när det gäller mobilt bredband, och vi ser att de nu prioriterar detta mer. Det är också ett skäl till att PTS kan redovisa en så pass hög täckningsgrad som nära nog når upp till mellan 99 och 100 procent när det gäller tillgång till bredband.

Ska vi kunna täcka hela Sverige måste vi använda en kombination av tekniker med fast anslutning och med mobilt bredband för att kunna nå våra mål.

Det är oerhört glädjande att se det engagemang som nu växer runt om i landet och att se alla de ideella föreningar som växer fram ute i byarna. Man skulle kunna säga att detta är den moderna tidens vägföreningar. Lika viktigt som det var för 100 år sedan att ha tillgång till en väg, till en järnväg eller till en elanslutning är det i dag att ha tillgång till bra bredband om man bor på landet eller om man har sitt verksamhetsställe ute i en by.

Vi i regeringen gör vad vi kan för att prioritera dessa frågor. Som jag har redogjort för satsar vi mer än 1 miljard kronor 2010–2014. Vi kommer också framöver att frigöra resurser där vi kan. De 40 miljoner som vi frigjorde och satsade så sent som i februari i år är ett tydligt exempel på det. När det finns en möjlighet för regeringen att omdisponera medel och satsa dem på bredbandsutbyggnad i hela landet tar vi också den möjligheten.

Men det krävs också en prioritering lokalt och regionalt. Det krävs strategier i kommunerna, och det krävs strategier i regionerna. Det krävs att man väljer att prioritera dessa frågor inte bara inom ramen för landsbygdsprogrammet utan också inom ramen för strukturfonderna.

Det råkar vara så att det just i Kronobergs län faktiskt reserverades en hel del resurser – strax under 200 miljoner ursprungligen – för bredband inom strukturfondsprogrammet, medel som man sedan av olika anledningar har valt att omallokera till andra användningsområden. Detta understryker vikten av ett starkt engagemang på nationell nivå, på regional nivå och på lokal nivå för att prioritera de resurser som man kan satsa på bredband i olika delar av de europeiska programmen men också när det gäller nationell politik.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram det som Eliza Roszkowska Öberg också nämner, nämligen den nyligen avslutade tilldelningen av sändningstillstånd inom ramen för 800-megahertzbandet. Dessa tillstånd kommer att göra det möjligt för människor att få tillgång till mobilt bredband i delar av landet som varken har täckning för mobil telefoni eller mobilt bredband i dag.

Anf. 56 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Jag vill tacka för debatten och kan glädja mig lite åt att ministern i sitt näst sista anförande säger att hon håller med och att hon åtminstone kan se att det finns ett behov. Det är positivt.

Landsbygdens utveckling hänger mycket samman med om man har bredband eller inte därför att vår vardag ser ut så i dag att man måste ha tillgång till Internet både som företagare och som privatperson för att livet ska fungera, annars vill man inte bo där. Där tillkommer också telefoni på det sättet att vi använder våra mobiltelefoner, eller vad vi nu ska kalla dem, till allt möjligt. Därför måste denna möjlighet finnas.

För dem som bor exempelvis i byarna i Kronobergs län och för dem som bor i Nöbbele och som nu kämpar för att de ska få del av denna kaka med det lilla, skulle jag vilja påstå, i fråga om pengar som finns är det ingen tröst att ministern säger att det finns 1 miljard eller att detta mål finns. För dem handlar det om att få pengar i vardagen när de har gått samman i en ekonomisk förening och jobbar ideellt. Därtill gör de egna ekonomiska insatser på kanske 20 000 eller 25 000 kronor. Det varierar lite. Det finns de som klarar det med 15 000 kronor också. Men det gäller då att ha tur i upphandlingen eftersom man också ska klara en upphandling. Man ska få tag i någon som gräver. Det är massor med egen ideell kraft som dessa byaföreningar lägger på att få det som för många i storstäderna är en självklarhet när det gäller bredband. Därför är det viktigt att ministern ser på allvar på det behov som finns i fråga om tillgång till bredband i hela landet.

Anf. 57 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Jag är född och uppvuxen i en liten by i den lilla landsortskommunen Hyltebruk på gränsen mellan Småland och Halland. Varenda gång jag är hemma och hälsar på min familj är det klart att jag upplever och ser hur viktigt det är att ha tillgång till bredband i världsklass. Min äldste bror som driver ett näringsställe i denna lilla by skulle inte klara sin verksamhet om han inte hade bra tillgång till bredband. Det hade han inte för ett antal år sedan. I dagsläget är det acceptabelt, men nya steg behöver tas.

Hela Sverige ska ha tillgång till bredband i världsklass. Ska vi lyckas med det måste vi se till att ställa tuffa krav på marknadsaktörerna och på operatörerna som får tillgång till delar av vårt spektrum och får möjlighet att operera på den svenska marknaden. Vi ska ställa tuffa krav när det gäller täckningsvillkor, vilket Sverige har gjort gång på gång från 3G-auktionen och fram till 800-megahertzbandet. På det sättet kan vi se till att använda skattebetalarnas pengar på bästa sätt och få ut mesta möjliga utdelning av de resurser som vi ställer till förfogande.

Sedan ska staten gå in och ta ett ansvar där marknaden inte räcker till. Just därför har vi reserverat denna miljard som jag har beskrivit för perioden 2010–2014 för att kunna gå in och delfinansiera investeringar som behöver ske.

Jag är den första att understryka det engagemang som människor ute i byarna nu har, inte minst inom ramen för de projekt som går under namnet Bredband till byn. Det är väldigt viktiga investeringar för framtiden. De hushåll och de företagare som i framtiden klarar av att ha en verk-

samhet på landet utan tillgång till bra elektroniska kommunikationer är ett snabbt utdöende släkte.

Jag vill tacka Carina Adolfsson Elgestam så mycket för debatten i denna viktiga och angelägna fråga. Jag är säker på att vi kommer att fortsätta att föra den även utanför kammaren.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2010/11:95
3 maj

12 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2010/11:U13–U15 till utrikesutskottet

2010/11:Ub11 och Ub12 till utbildningsutskottet

2010/11:Fi7 och Fi8 till finansutskottet

13 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU7

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2010/11:MJU17 och MJU19

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU6

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2010/11:97 Slutande av avtal vid internationella köp av varor

2010/11:132 Förlängd tillgänglighetsperiod för krediten till Island

Motioner

med anledning av prop. 2010/11:121 EU:s viseringskodex

2010/11:Sf6 av Erik Almquist (SD)

2010/11:Sf7 av Christina Høj Larsen m.fl. (V)

med anledning av prop. 2010/11:123 Biometriska kännetecken i uppehållstillståndskort

2010/11:Sf8 av Erik Almquist (SD)

2010/11:Sf9 av Christina Høj Larsen m.fl. (V)

med anledning av prop. 2010/11:128 Medling och förlikning – ökade möjligheter att komma överens

2010/11:Ju17 av Margareta Sandstedt och Kent Ekeröth (SD)

15 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 29 april

2010/11:336 Cyniska dyrbara lekapplikationer

av *Monica Green* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 maj.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 29 april

2010/11:470 Kastring av grisar

av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:471 Egenföretagare i sjukförsäkringssystemet

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:472 Förbifart Stockholm

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:473 Kontroll av jobbcoacher

av *Krister Örnfjäder* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

den 2 maj

2010/11:474 Försörjningsstöd till sjuka

av *Peter Hultqvist* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

den 3 maj

2010/11:475 Arbetsintegrerande sociala företag

av *Jennie Nilsson* (S)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 maj.

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 2 maj

2010/11:447 Attack mot Camp Ashraf

av *Roza Güclü Hedin* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:449 Dödade och skadade i Camp Ashraf i Irak

av *Staffan Danielsson* (C)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 maj.

18 § Kammaren åtskildes kl. 16.07.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till valberedningen, riksdagsstyrelsen och Utrikesnämnden	1
4 § Meddelande om frågestund	2
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Svar på interpellation 2010/11:304 om världens bästa mat	3
Anf. 1 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	3
Anf. 2 ÅSA ROMSON (MP)	4
Anf. 3 MARIANNE ÅHMAN (FP).....	5
Anf. 4 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	5
Anf. 5 ÅSA ROMSON (MP)	6
Anf. 6 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	8
Anf. 7 ÅSA ROMSON (MP)	8
Anf. 8 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	9
7 § Svar på interpellation 2010/11:305 om elcertifikat till vattenkraft utan moderna miljötillstånd	9
Anf. 9 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	9
Anf. 10 ÅSA ROMSON (MP)	10
Anf. 11 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	11
Anf. 12 ÅSA ROMSON (MP)	12
Anf. 13 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	13
Anf. 14 ÅSA ROMSON (MP)	14
Anf. 15 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	15
8 § Svar på interpellation 2010/11:308 om brist på bostäder som flaskhals för tillväxt	16
Anf. 16 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	16
Anf. 17 PETER PERSSON (S).....	16
Anf. 18 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	17
Anf. 19 PETER PERSSON (S).....	18
Anf. 20 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	19
Anf. 21 PETER PERSSON (S).....	20
Anf. 22 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	20
9 § Svar på interpellation 2010/11:277 om uppföljning av arbetsmarknadsåtgärder för nyanlända invandrare.....	21
Anf. 23 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	21

Anf. 24 MARIA STENBERG (S).....	22
Anf. 25 ROGER HADDAD (FP).....	23
Anf. 26 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	24
Anf. 27 MARIA STENBERG (S).....	25
Anf. 28 ROGER HADDAD (FP).....	26
Anf. 29 ISAK FROM (S).....	26
Anf. 30 JASENKO OMANOVIC (S).....	27
Anf. 31 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	28
Anf. 32 MARIA STENBERG (S).....	29
Anf. 33 ISAK FROM (S).....	30
Anf. 34 JASENKO OMANOVIC (S).....	30
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	31
10 § Svar på interpellation 2010/11:323 om mismatchning på den svenska arbetsmarknaden.....	31
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	31
Anf. 37 JASENKO OMANOVIC (S).....	32
Anf. 38 PATRIK BJÖRCK (S).....	33
Anf. 39 FREDRIK SCHULTE (M).....	34
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	35
Anf. 41 JASENKO OMANOVIC (S).....	37
Anf. 42 PATRIK BJÖRCK (S).....	37
Anf. 43 FREDRIK SCHULTE (M).....	38
Anf. 44 MARIA STENBERG (S).....	39
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	40
Anf. 46 JASENKO OMANOVIC (S).....	41
Anf. 47 MARIA STENBERG (S).....	41
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	42
11 § Svar på interpellation 2010/11:319 om bredband	42
Anf. 49 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	42
Anf. 50 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	44
Anf. 51 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M).....	44
Anf. 52 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	45
Anf. 53 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	46
Anf. 54 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M).....	47
Anf. 55 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	48
Anf. 56 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	49
Anf. 57 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	49
12 § Hänvisning av ärenden till utskott	50
13 § Förnyad bordläggning.....	50
14 § Bordläggning.....	50
15 § Anmälan om interpellation	51

Prot. 2010/11:95
3 maj

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	51
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	52
18 § Kammaren åtskildes kl. 16.07.	52

Tryck: Elanders, Vällingby 2011